Бутун дунё пролетарлари, бирлашинглар!

ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ

1991 йил 27 август
СЕШАНБА
№ 165 (5.208).
БАҲОСИ 8 ТИИН

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Қўмитасининг рўзномаси

1974 йил 1 январдан чиқа бошлаган ◆ Ҳафтада беш марта чоп этилади

М. С. ГОРБАЧЕВнинг баёноти

КПСС Марказий Комитетининг Котибияти, Сиёсий бюроси давлат тўнтаришига қарши чиқмадилар, Марказий Комитет қатъий қоралаш ва қаршилик кўрсатиш позициясига ўта олмади, коммунистларни конституциявий қонунийлик оёқости қилинишига қарши курашга отлантирмади. Фитначилар орасида партия раҳбариятининг аъзолари бор эди, бир қанча партия комитетлари ва оммавий ахборот воситалари давлат жиноятчиларининг хатти-ҳаракатларини қўллаб-қувватладилар. Бу эса миллионлаб коммунистларни ўнғайсиз аҳволга солиб қўйди.

Кўпгина партия аъзолари фитначилар билан ҳамкорлик қилишдан бош тортдилар, тўнтаришни қораладилар ва унга қарши курашга қўшилдилар. Барча коммунистларни ёппасига айблашга ҳеч кимнинг маънавий ҳуқуқи йўқ ва Президент сифатида мен уларни фуқаролар сифатида асоссиз айблашлардан ҳимоя қилишни ўз бурчим, деб биламан.

Мана шундай вазиятда КПСС Марказий Комитети ўзини ўзи тарқатиб юбориш ҳақида қийин бўлса ҳам, виждонан қарор қабул қилиши керак. Республика Компартиялари ва маҳаллий партия ташкилотларининг тақдирини уларнинг ўзлари белгилайдилар.

КПСС Марказий Комитетининг Бош котиби вазифаларини бундан буён бажаришни ўзим учун имконсиз, деб ҳисоблайман ва тегишли ваколатларни зиммамдан соқит қиламан. Конституциявий қонунийликка, жамиятни янгилаш йўлига содиқ бўлиб қолган демократик кайфиятдаги коммунистлар барча тараққийпарвар кучлар билан биргаликда меҳнат аҳлининг манфаатлари йўлида туб демократик ўзгартишларни давом эттиришга фаол қўшила оладиган янги асосларда партияни барпо этиш тарафдори бўлиб чиқишларига ишонаман.

М. ГОРБАЧЕВ.

1991 йил 24 август.

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Президентининг ФАРМОНИ

Мамлакатда вужудга келган аҳволни эътиборга олиб ва республика манфаатларини ҳимоя қилиш мақсадида:

1. Республика Ички ишлар вазирлиги ва Давлат хавфсизлиги комитети Ўзбекистон ССРнинг қонуний тасарруфига олинсин.

2. Мазкур идораларнинг раҳбарлари икки ҳафта муддат ичида Ички ишлар вазирлиги ва Давлат хавфсизлиги комитети органларининг мақоми ҳамда Низомини қайтадан кўриб чиқиб, биринчи навбатда республика ва унинг фуқаролари хавфсизлигини, манфаатларини муҳофаза қилишни назарда тутсинлар.

3. Республика худудида жойлашган СССР Ички ишлар вазирлигининг ички қўшинлари бевосита Ўзбекистон ССР Президентига бўйсундирилсин.

4. Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Раёсатига жуда қисқа муддатда республиканинг Давлат мустақиллиги тўғрисидаги Қонун лойиҳасини тайёрлаш ва уни Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг навбатдан ташқари сессияси муҳокамасига тақдим этиш таклиф қилинсин.

5. Ўзбекистон ССР Ички ишлар вазирлиги, Давлат хавфсизлиги комитети, прокуратураси ва адлия органлари, шунингдек, республика ҳудудида жойлашган ички қўшинлар, Туркистон ҳарбий округи қисмлари ва қўшилмалари партиядан ҳоли қилинсин.

Белгилаб қўйилсинки, бундан буён юқорида кўрсатилган органлар ва муассасаларда сиёсий партиялар ва ҳаракатларнинг янги ташкилий тузилмаларини вужудга келтиришга йўл қўйилмайди.

6. Мазкур маҳкамаларнинг раҳбарлари давлат ҳокимияти ва бошқаруви идоралари билан биргаликда ушбу Фармон муносабати билан ишдан бўшайдиган шахсларни ишга жойлаштириш учун барча чораларни кўрсинлар.

Ушбу Фармон имзоланган пайтдан бошлаб кучга киради.

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Президенти
И. КАРИМОВ.
Тошкент шаҳри,
1991 йил 25 август.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Президентининг ФАРМОНИ

СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНИНГ МОЛ-МУЛКИ ТЎҒРИСИДА

1. Халқ депутатлари Советлари КПССнинг мол-мулкини муҳофазага олсинлар. Бундан буён ундан фойдаланиш масалалари мол-мулк ва жамоат бирлашмалари тўғрисидаги СССР ва республикаларнинг қонунларига қатъий мувофиқ равишда ҳал қилиниши керак.

2. Амалдаги қонунларга биноан халқ депутатлари Советлари ўз фаолиятини тўхтатадиган партия комитетлари ходимларини ишга жойлаштириш ва уларнинг ижтимоий таъминоти чора-тадбирларини кўрсинлар. Ҳуқуқни муҳофаза қилиш идоралари ва бошқа давлат идоралари фуқаролик ҳуқуқларининг бирон-бир тарзда бузилишига йўл қўймасинлар.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Президенти
М. ГОРБАЧЕВ.
Москва, Кремль.
1991 йил 24 август.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Президентининг ФАРМОНИ

СССР ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИ ТЎҒРИСИДА

1. СССР Вазирлар Маҳкамаси ўзининг конституциявий бурчини бажармаганлиги ва давлатга қарши фитнани барбод этиш учун зарур чораларни кўрмаганлиги, Маҳкаманинг айрим аъзолари эса бу фитнада бевосита қатнашганликлари муносабати билан «СССР Вазирлар Маҳкамаси тўғрисида»ги СССР Қонунининг 14-моддасига биноан СССР Олий Кенгаши олдига СССР Вазирлар Маҳкамасига ишонч тўғрисидаги масалани қўяман.

2. Мамлакат халқ хўжалигини республикалар билан биргаликда оператив бошқаришни ташкил қилиш учун И. С. Силаев (раҳбар), А. И. Вольский, Ю. М. Лужков, Г. А. Явлинский (ўринбосарлар) бошчилигида комитет тузилсин. Уларга комитет аъзолари таркибини белгилаб, икки кун муддатда аниқ иш соҳаларига раҳбарлик учун масъул кишиларни тайинлаш топширилсин.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Президенти
М. ГОРБАЧЕВ.
Москва, Кремль
1991 йил 24 август.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Президентининг ФАРМОНИ

СССР ҚУРОЛЛИ КУЧЛАРИДА ВА ҲУҚУҚНИ МУҲОФАЗА ҚИЛИШ ИДОРАЛАРИДА ҲАМДА ДАВЛАТ АППАРАТИДА СИЁСИЙ ПАРТИЯЛАР ВА СИЁСИЙ ҲАРАКАТЛАРНИНГ ФАОЛИЯТИНИ ТЎХТАТИШ ТЎҒРИСИДА

1. СССР Қуролли Кучларида, СССР Ички ишлар вазирлигида, СССР Давлат хавфсизлиги комитетида, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи бошқа идораларда, темир йўл қўшинларида ҳамда бошқа барча ҳарбий тузилмаларда ва давлат аппарати органларида сиёсий партияларнинг ва сиёсий ҳаракатларнинг фаолияти тўхтатилсин.

2. Мазкур тузилмалар ва идораларда ишлаб турган сиёсий партиялар ва сиёсий ҳаракатларнинг аъзолари ўз сиёсий фаолиятда қатнашиш конституциявий ҳуқуқини шу органлардан ташқарида ва хизматдан ташқари вақтда амалга оширадилар.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Президенти
М. ГОРБАЧЕВ.
Москва, Кремль
1991 йил 24 август.

КПСС МАРКАЗИЙ НАЗОРАТ КОМИССИЯСИ РАЁСАТИ БЮРОСИНИНГ ҚАРОРИ

ҒАЙРИКОНСТИТУЦИЯВИЙ ФАВҚУЛОДДА ҲОЛАТ ДАВЛАТ КОМИТЕТИГА КИРГАН КПСС АЪЗОЛАРИНИНГ ПАРТИЯВИЙ МАСЪУЛИЯТИ ТЎҒРИСИДА

1. Ғайриконституциявий фавқулодда давлат комитети таркибига кирган раҳбар коммунистлардан О. Д. Бакланов, В. А. Крючков, В. С. Павлов, Б. К. Пуго, В. А. Стародубцев, А. И. Тизяков, Д. Т. Язов, Г. И. Янаевлар КПСС Уставининг партия барча ташкилотлари, ҳар бир коммунист Конституция ва совет қонунлари доирасида ҳаракат қилишга мажбурлигини белгилаб қўйган принципиал талабини қўпол равишда бузганликлари таъкидлансин. Улар зўравонлик билан М. С. Горбачевни мамлакат ва партияга раҳбарлик қилишдан четлатдилар, КПСС XXVIII съезди қарорларини оёқости қилдилар.

Давлат тўнтаришини ташкил этганликлари учун КПСС аъзолари О. Д. Бакланов, В. А. Крючков, В. С. Павлов, В. А. Стародубцев, А. И. Тизяков, Д. Т. Язов, Г. И. Янаев партиядан ўчирилсин. Б. К. Пуго ўз жонига қасд қилганлиги маълумот учун қабул қилинсин.

2. КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси ва Котибияти айрим аъзоларининг шу даврдаги хатти-ҳаракатлари партиявий текширишдан ўтказилсин.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Президентининг ФАРМОНИ

Д. А. КОМАРЬ, И. М. КРИЧЕВСКИЙ ВА В. А. УСОВГА СОВЕТ ИТТИФОҚИ ҚАҲРАМОНИ УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Демократияни ва СССР конституциявий тузумини ҳимоя қилиш чоғида мардлик ва инсоний жасорат кўрсатганлиги учун қуйидагиларга вафотидан сўнг **Совет Иттифоқи Қаҳрамони** унвони берилсин.

Комарь Дмитрий Алексеевич

Кричевский Илья Маратович

Усов Владимир Александрович.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Президенти
М. ГОРБАЧЕВ.
Москва, Кремль.
1991 йил 24 август.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Президентининг ФАРМОНИ

Е. И. ШАПОШНИКОВНИ СССР МУДОФАА ВАЗИРИ ЭТИБ ТАЙИНЛАШ ТЎҒРИСИДА

Евгений Иванович Шапошников СССР мудофаа вазири этиб тайинлансин. Ушбу қарор СССР Олий Кенгаши сессиясининг муҳокамасига қўйилсин.

Е. И. Шапошников ҳарбий-ҳаво кучлари Бош қўмондони вазифасидан озод қилинсин.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Президенти
М. ГОРБАЧЕВ.
Москва, Кремль.
1991 йил 23 август.

СССР Олий Кенгашининг ҚАРОРИ

СССР ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИНИНГ НАВБАТДАН ТАШҚАРИ БЕШИНЧИ СЪЕЗДИНИ ЧАҚИРИШ ТЎҒРИСИДА

СССР Олий Кенгаши **қарор қилади:**

СССР халқ депутатларининг навбатдан ташқари бешинчи съезди 1991 йил 2 сентябрь куни Москва шаҳрида чақирилсин.

СССР Олий Кенгаши.
Москва, Кремль.
1991 йил 26 август.

СССР Олий Кенгашининг навбатдан ташқари сессияси очилди

Кеча Москвада ССР Олий Кенгашининг навбатдан ташқари сессияси эрталаб соат 10.00 да СССР Олий Кенгаши палаталарининг Кремлдаги мажлислар залида очилди. Иттифоқ Совети билан Миллатлар Советининг қўшма мажлисида СССР Президенти М. С. Горбачев, жумҳуриятларнинг раҳбарлари қатнашмоқдалар. Эрталабки мажлисни Иттифоқ Совети Раиси И. Лаптев очди.

Сессияда СССР Олий Кенгаши Раиси А. И. Лукьяновнинг парламентга Мурожаатномаси ўқиб эшиттирилди. Унда бундай дейилади: «Менга қарши қўйилаётган ва мен қатъиян рад этаётган айблар муносабати билан ҳозирги вақтда ўзимнинг СССР Олий Кенгаши Раиси лавозимимда қолишим мумкин эмас, деб ҳисоблайман. Бу айблар синчковлик билан холис текширилишини, менинг инсоний қадр-қимматим қонуний тарзда ҳимоя қилинишини сўрайман». Раислик қилувчининг айтишича, Лукьянов СССР Президентига ҳам шундай илтимоснома йўллаган.

* * *

СССР Олий Кенгашининг бир гуруҳ депутатлари СССР вице-президенти лавозимига А. Н. Яковлев номзодини, СССР ташқи ишлар вазири лавозимига эса Э. А. Шеварднадзе номзодини кўрсатдилар. Бу таклиф, депутатларнинг сўзларига қараганда, улар М. С. Горбачев билан биргаликда қайта қуришни бошлаганликларига, давлат тўнтариши кунларида эса ниҳоятда юксак даражада масъулиятни ҳис этиб, фуқаролик позициясини эгаллаганларига асосланади.

* * *

Депутатлар анча давом этган ва қизғин мунозаралардан сўнг кун тартибини қабул қилдилар. Кун тартибига СССР Президентининг мамлакатда рўй берган давлат тўнтариши муносабати билан юзага келган вазият тўғрисидаги ахбороти, СССР халқ депутатларининг навбатдан ташқари съездини чақириш, 18—21 августда рўй берганига ўхшаш воқеаларнинг такрорланиш эҳтимолини истисно этадиган биринчи навбатдаги тадбирлар ва қонун ҳужжатлари рўйхати тўғрисидаги, СССР ҳукумати ва бошқа давлат органлари таркибидаги ўзгаришлар, СССР Олий Кенгаши, парламент айрим комитетлари ҳамда комиссияларининг, СССРдаги давлат ва ижтимоий-сиёсий ташкилотларнинг 1991 йил 18 августда ва ундан кейинги кунларда рўй берган воқеалардаги раҳбарлик ролига баҳо бериш тўғрисидаги масалалар киритилган. СССР Олий Кенгаши аппаратини зудлик билан қайта ташкил этиш зарурлиги тўғрисидаги масала ҳам кун тартибига киритилган.

* * *

СССР Олий Кенгашининг навбатдан ташқари сессиясида нутқ сўзлаган мамлакат Президенти М. С. Горбачев давлат хавфсизлик органларини қайта ташкил этишни, давлат хавфсизлик комитети чегара қўшинларини СССР Мудофаа вазирлиги таркибига киритишни таклиф қилди. У шунингдек, парламентга Давлат хавфсизлик комитети тўғрисидаги Қонуннинг амал қилишини тўхтатиб қўйиш ҳамда давлат хавфсизлиги органларининг бўлажак ислоҳоти негизида мазкур Қонунни қайта ишлаб чиқиш ҳақида таклиф киритди.

Сессия СССР халқ депутатларининг навбатдан ташқари съездини 2 сентябрда чақиришга қарор қилди.

(ТАСС).

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюроси ва Марказий назорат комиссиясида

26 август куни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюроси билан Марказий назорат комиссияси раёсатининг кенгайтирилган мажлиси бўлди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби, Ўзбекистон ССР Президенти И. А. Каримов 19—21 августдаги ғайриконституциявий тўнтариш кунларида Компартия раҳбариятининг хатти-ҳаракатлари тўғрисида ахборот берди.

СССР Олий даражадаги давлат амалдорлари гуруҳидан иборат фавқулодда ҳолат давлат комитети ҳокимиятни жиноятқорона босиб олган дастлабки соатлардаёқ республика раҳбарияти партия комитетлари ва бошланғич партия ташкилотларини, барча коммунистларни осойишталикни сақлаш ва сабр-тоқатли бўлишга чақирдилар, халқ депутатлари Советлари билан биргаликда барқарор ижтимоий-сиёсий вазиятни сақлаб қолиш, республика ҳудудида фавқулодда ҳолат жорий этилишига йўл қўймаслик, ғайриконституциявий, ғайриқонуний хатти-ҳаракатларни қўллаб-қувватлашга даъват этувчи иғвогарона чақириқларга берилмаслик учун ўз обрў-эътибори ва таъсиридан фойдаландилар.

Ҳар қандай муаммоларни ҳал этишда куч ишлатиш, биринчи навбатда ҳарбий куч ишлатиш йўл қўйиб бўлмайдиган восита эканлиги қатъий тарзда айтилди. Партия ташкилотлари, уларнинг сайлаб қўйилган идоралари, коммунистлар ўз ор-номуси ва қадр-қимматига дахлдор муаммоларни танклар ва баландпарвоз чақириқлар билан ҳал этиб бўлмаслигини қатъий равишда айтдилар.

Партия комитетларига, совет ва давлат идораларига, Ўзбекистон оммавий ахборот воситаларига бугунги кунда партия аъзоларидан, меҳнаткашлардан, аҳоли турли табақалари вакилларидан кўпдан-кўп хатлар келмоқда. Бу хатларда республика Президенти, Марказий Комитет биринчи котибининг Ўзбекистон халқига қилган Мурожаатидаги, Олий Кенгаш Раёсати, Вазирлар Маҳкамаси баёнотидаги, шунингдек, республика Компартияси Марказий Камитети Бюроси билан Марказий назорат комиссияси раёсатининг тўнтариш муносабати билан берган баёнотидаги фикрлар ва хулосалар қўллаб-қувватланади. Бу баёнотларнинг ҳаммаси республика ва Компартия тақдири учун ташвиш билан йўғрилган. КПСС Марказий Комитети, Сиёсий Бюроси ва Котибияти раҳбарларидан ортодоксал қисмининг қўрқоқлиги, принципсизлиги ва жинояткорона хатти-ҳаракатлари натижасида юзага келган вазиятга ҳеч ким бефарқ қараб туролмайди.

Мажлисда Ўзбекистон Компартияси ўзининг XXII съездида ва КПССнинг XXVIII съездида (ўртоқ И. А. Каримов нутқида) Ўзбекистон Компартияси — ўз Устави ва Дастурига эга бўлган мустақил партия бўлиб, ўз ҳудудидаги барча масалаларни мустақил ҳал этишини қатъий равишда ва принципиал тарзда айтганлиги таъкидланди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюроси билан Марказий назорат комиссияси раёсатининг кенгайтирилган мажлиси қатнашчилари ўша фожиали кунларда республика партия раҳбариятининг амалда қилган ишларини маъқуллайдилар. Айни вақтда КПСС Марказий Комитети олий раҳбарларини кескин қоралаб, Бюро ва Раёсат 28 август куни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети билан Марказий назорат комиссиясининг қўшма Пленумини чақиришга қарор қилди, унда республика Компартияси КПСС Марказий Комитети билан алоқасини тўла узиши ва КПССнинг барча тузилмаларидан чиқиши, ўз вакилларини КПСС-нинг сайлаб қўйилган органларидан чақириб олиши ва кейинчалик бу қарорни Компартиянинг фавқулодда съездида тасдиқлаши тўғрисидаги таклифларни кўриб чиқиши керак. Бу қарорлар партия ва унинг аъзолари тақдирини аниқлаб бериши мумкин. Ҳаёт Компартия партия аъзолари тақдирини ўз қўлига олган мустақил сиёсий ташкилот сифатида ўзини кўрсатишини қатъиян тақозо этмоқда.

Ўзбекистон Компартиясининг фавқулодда XXIII съездига тайёргарлик кўриш учун ваколатли комиссия тузиш тўғрисидаги масалани пленум муҳокамасига киритиш ҳақидаги таклиф қабул қилинди. Унда партиянинг номини ўзгартириш, дастурий мақсадлари, Устави жамиятдаги фаолиятининг шакл ва услубларини тубдан кўриб чиқиш назарда тутилмоқда.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Раёсатида

Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Раиси ўртоқ Ш. М. Йўлдошев Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши қабул қилган республиканинг Мустақиллиги тўғрисидаги декларацияга асосланиб, Ўзбекистон ССР Президенти ўртоқ И. А. Каримовнинг Ўзбекистоннинг давлат мустақиллигини ҳуқуқий жиҳатдан таъминлаш зарурлиги ҳақидаги таклифини қўллаб-қувватлаб, шу йил 26 августда «Ўзбекистоннинг Давлат мустақиллиги тўғрисида»ги Қонунни маромига етказиш учун ишчи гуруҳи тузиш ҳақида фармойиш чиқарди.

Ушбу ҳужжатни республика Олий Кенгаши муҳокамасига олиб чиқиш ҳақида таклиф киритиш мақсадида ишчи гуруҳига лойиҳа устидаги ишнинг бориши тўғрисида Раёсатга уч кун ичида ахборот бериш топширилди.

АҚЛ-ИДРОК ТАНТАНАСИ

Биз, оналар учун дунёда тинчлик, осойишталик ва сабр-тоқатли бўлишдан кўра муҳимроқ нарса йўқ. Оналар ҳамиша фарзандларини ўйлашади, уларнинг доғини кўрмайин дейишади. Сўнгги кунларда мамлакатимизда рўй берган воқеалардан биз қаттиқ изтиробга тушдик. Яхшиямки, ақл-идрок билан иш тутилгани, биз ўзимиз танлаган йўлимизда қатъий турганимиз шарофатли бўлди.

Халқимизда бир кун жанжал чиққан жойдан қирқ кун барака кетади, деган нақл бор. Биз, деҳқонлар ҳамиша эл-юрт тинчлиги ва тўкинчилиги йўлида мардонавор меҳнат қилиб келганмиз ва бундан кейин ҳам шундай бўлиб қолади. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюроси ва Марказий назорат комиссияси раёсатининг Баёноти айни оқилона иш бўлди. Негаки, ҳар бир оила, хўжалик, вилоят ва минтақа тинч-осойишта бўлса, ишларимиз шунчалик баракали бўлади. Биз, деҳқонлар эса эл-юртимиз ризқ рўзи бўлган қишлоқ хўжалик маҳсулотларининг мўл-кўллигини таъминлаш йўлида фидойилик билан меҳнат қилаверамиз.

А. РЎЗМАТОВА,
Бекобод районидаги Ленин номли жамоа хўжалигининг бригада бошлиғи, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

Мирзачўлни ўзлаштиришга киришилганлигининг 35 йиллигига

ТАШКИЛОТ КОМИТЕТИНИНГ МАЖЛИСИ

Тошкентда Мирзачўлни ўзлаштиришга киришилганлигининг 35 йиллигини байрам қилиш юзасидан республика ташкилот комитетининг мажлиси бўлди. Мажлисни Ўзбекистон ССР Вазирлар Маҳкамаси Раисининг биринчи ўринбосари И. Ҳ. Жўрабеков бошқарди.

Мажлисда таъкидлаб ўтилганидек, Мирзачўлни ўзлаштириш республика ана шу минтақасини иқтисодий ва ижтимоий ривожлантиришнинг бошланишигина эмас, айни пайтда Ўзбекистонда суғорма деҳқончиликни янада ривожлантиришнинг негизи ҳам бўлди. Мирзачўлда янги ерларни ўзлаштиришда орттирилган жаҳон миқёсида бетимсол тажриба кейинчалик Қарши ва Шеробод даштларида неча миллионлаб гектар қўриқ ерни оборотга киритиш, неча ўнлаб шаҳар ва қўрғонлар, юзлаб кўп тармоқли бақувват давлат хўжаликлари бунёд этиш, ривожланган ёрдамчи соҳаларни вужудга келтириш имконини берди. Кўплаб мутахассислар учун Мирзачўлни ўзлаштириш касб маҳоратини оширишнинг яхши мактаби бўлди.

Эндиликда Жиззах ва Сирдарё вилоятларидаги собиқ даштларда ўзлаштирилган қарийб 440 минг гектар ер юз минглаб одамларни иш билан таъминлаяпти, бу ерлардан ғалла, сабзавот ва мева, гўшт ва сут, турли саноат маҳсулотлари барқарор етказиб берилишига кафолат бермоқда. Ўзбекистонда етиштириладиган пахтанинг бешдан бир қисми ана шу ерларда ўстирилмоқда. Мирзачўлда қишлоқ хўжалик ишларини механизациялашнинг юксак даражасига ва энг юқори меҳнат унумдорлигига эришилди. Сўнгги 35 йил мобайнида республикада 1,7 миллион гектардан кўпроқ янги суғорма ерлар ўзлаштирилди, бу ерларда эндиликда Ўзбекистон аҳолисининг 40 фоиздан кўпроғи яшамоқда ва меҳнат қилмоқда.

Шуларни назарга олиб, юбилейни ўтказиш республика ташкилот комитети жумҳуриятда ана шу воқеанинг кенг нишонлашга қарор қилди. Байрам 30 август куни Янгиерда бошланади, шундан кейин юбилей тадбирлари Мирзачўлнинг бошқа шаҳарлари ва қўрғонларида давом этади, деб қарор қилинди. Шу кунларда икки вилоят меҳнаткашларининг ютуқлари билан Ўзбекистоннинг бошқа минтақаларидан, шунингдек, қўшни республикалардан келган меҳмонлар танишадилар. Мамлакатнинг бошқа минтақаларидан ҳам дастлабки чўлқуварлар таклиф этилади. Тантаналар 7 сентябрь куни Гулистон шаҳрида якунланади.

Ташкилот комитетининг мажлисида юбилей тантаналарини ташкил этиш, тантана қатнашчиларини транспорт ва хизматнинг бошқа турлари билан таъминлаш, маданий режани амалга ошириш юзасидан тадбирлар белгиланди.

Республика оммавий ахборот воситаларига Мирзачўлни ўзлаштириш бошланганлигининг 35 йиллиги байрамини кенг ёритиш, унинг Ўзбекистон ССРни ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришдаги аҳамиятини кўрсатиб бериш, одамларни Ўзбекистон сув хўжалиги ва қишлоқ хўжалиги меҳнаткашларининг ютуқлари билан таништириш таклиф этилди.

(ЎзТАГ).

Мирзачўл ўзлаштирила бошланганлигининг 35 йиллигига

САРҲИСОБ ПАЛЛАСИ

...Неча ўнлаб километрга чўзилиб кетган текис ва равон йўл. Унинг икки томонида ям-яшил далалар ва боғлар яшнаб турибди, елдек учиб бораётган машиналар ойнасидан қишлоқлар, заводлар, фермалар, ариқларда шарқираб оқаётган сувлар кўзга ташланади. Сал кам ўттиз йилдан кўпроқ вақт илгари бу ерлар қуш учса қаноти, одам юрса оёғи куядиган чўл бўлганига ишониш қийин. Дарвоқе, одамлар уни бекорга Мирзачўл деб атамаганлар. Бугун эса Гулистонга айланган ўлка миллионлаб одамларнинг қорнини тўйғазмоқда, уларга нон, гўшт ва сут, мева ва сабзавот маҳсулотлари етказиб бермоқда. Гарчи бу ерда ҳали жаннатмакон ўлка бунёд этилмаган бўлса-да, Мирзачўлнинг довруғи оламга таралган. Айни вақтда мирзачўлликлар бизнинг умумий муаммоларимиз ёнига ўзларининг ана шу қўриқни ўзлаштириш борасида келиб чиққан бир қанча муаммоларини ҳам қўшишлари мумкин.

Ҳозирги юбилей эса ўтилган йўлга холис баҳо бериш, муваффақиятлар ва англашилмовчиликларнинг сабабларини ўрганиш учун яхши баҳонадир. Бинобарин, Мирзачўлни ўзлаштириш қатори жумҳуриятимизда бошқа қўриқ ерларга — Қарши ва Шеробод чўлларига ҳам кенг кўламда ҳужум бошланди. Қудратли гидроузеллар ва насос станциялари бунёд этила бошланди — Аму-Бухоро, Қарши, Шеробод, Аму-Занг гидроузеллари ва насос станциялари шулар жумласидандир. 35 йил ичида 1,7 миллион гектардан кўпроқ янги ер ўзлаштирилди.

Ҳозир бу ўлкаларда 8 миллиондан кўпроқ аҳоли яшамоқда.

Мирзачўл ва Жиззах чўллари бугунги кунда икки вилоят, 14 район, 80 та йирик давлат хўжалиги, минглаб километрга чўзилиб кетган катта-кичик каналлар, турли-туман сув иншоотлари, юздан ортиқ саноат корхоналари демакдир. Қўриқни ўзлаштириш ҳақида гапирганда, фойдаланаётган беқоён майдонлар, насос станциялари, зовур тизимлари ҳақидагина чекланиб қолиш мумкин эмас. 35 йил ичида қишлоқда давлат маблағи ҳисобидан бунёд этилган уй-жойларнинг тўртдан бир қисми сувчи-бинокорлар ҳиссасига тўғри келади. Улар бу ердаги йўллар ҳамда хўжалик ичкарисидаги кўчаларнинг қарийб ярмисини ўз қўллари билан бунёд этишган, энергетика ва электрлаштириш, қишлоқ қурилиши саноати барча иншоотларининг 40 фоиздан 70 фоизгача бўлган қисмини қуриб беришган. Мирзачўлни ўзлаштирувчилар қуп-қуруқ ерларда ўнлаб йирик шаҳарлар ва қишлоқларни вужудга келтиришди. Улар орасида Янгиер, Дружба, Бўстон, Гагарин, Дўстлик, Ширин, Фарҳод сингари шаҳар ва посёлкалар бор.

Уларни бунёд этишда дастлабки чўлқуварлар жуда катта жасорат кўрсатишди. Ана шу жасоратни бироз бўлсада менсимаслик уларга нисбатан ҳурматсизлик бўлур эди. Одамлар ойлар мобайнида чодирлар ва вагончаларда яшашди, неча километр узоқдан бочкаларда ташиб келтирилган сувни ичишди. 50 даражага етадиган жазирама, қиш фаслида эса киши баданига санчиладиган совуққа қарамай, тер тўкиб меҳнат қилишарди. Улар ўзларига топширилган ишни мажбурликдан эмас, балки ҳалол ва виждонан бажаришарди.

Чўлқуварлар бутун тажриба, билим ва кучларини қурилишга бахш этишди. Тўғри, улар орасида тасодифий кишилар ҳам бор эди. Лекин жумҳуриятимизнинг, мамлакатимизнинг барча томонларидан келган минглаб мутахассислар ўз ишларини кўнгилдагидек бажаришар эди. Улар қақраган саҳрога ҳаёт бахш этишни ўз олдиларига мақсад қилиб қўйишганди, бу ишни рўёбга чиқардилар ҳам, ҳозир ҳеч ким А. А. Саркисов, Е. И. Озерский, А. Қ. Қосимов, Д. К. Терситский, Э. М. Беньяминович ва бошқа кўплаб ҳамкасблар, ҳамда дўстларни унутиши, уларни бирон-бир айбситиши мумкин эмас.

Ҳозир чўлқуварлар хатога йўл қўйдилар, ҳатто жиноят қилдилар, деган гапларни эшитиш мумкин. Гўёки табиатга қаттиқ зиён етказилган, Оролнинг сувини чўл «ютиб кетаётган» эмиш. Шу сабабли ҳамма нарсани орқасига қайтариш, тўғонлар ва каналларни бузиб ташлаш, қишлоқлар ва далаларни бўм-бўш қолдириш керак эмиш.

Вазиятга бундай баҳо бериш ҳамма вақт хавфли, одатда нохолис баҳо бўлиб келган. Ҳа, Ўзбекистон чўлқуварлари кўпгина хатоликлар, англашилмовчиликлар, бузилишларга йўл қўйишган. Ана шу хатоларнинг энг асосийси янги ўзлаштирилган ерларнинг кетидан қувиш бўлди. Бунда, биринчидан, эскидан фойдаланиб келинаётган ерларни, иккинчидан эса чўлда яшаши ва ишлаши керак бўлган кишиларни кўпинча унутиб қўйишарди. Натижада эски ерлардаги суғориш шохобчалари яроқсиз ҳолга келди, ерни туз босди. Янги давлат хўжаликларининг кўпчилигида эса одамлар сув қувури, электр энергияси келтирилишини, мактаб, амбулатория, яхши йўллар қурилишини кўп йиллаб кутишди.

Йўл қўйилган камчиликларни орадан ўттиз йил ўтгач, 80-йилларнинг охирларида тузатишга тўғри келди. Сув хўжалиги ходимлари капитал маблағларнинг 80 фоизгача бўлган қисмини мавжуд суғориш шохобчаларини таъмирлашга сарфлай бошладилар. Ўшанда ишлаб чиқилган дастурга мувофиқ 100 минг гектардан кўпроқ ерни қайта тиклаш, 2700 километр келадиган ташлама каналлар ва хўжаликлараро зовурларни қуриш ҳамда таъмирлаш керак эди. Айни вақтда ижтимоий-маданий-маиший иншоотлар қурилиши жадаллаштириб юборилди.

Ҳозир ҳам бу ишлар жадал олиб борилмоқда: 1990 йилда жумҳуриятимизда 48 минг гектар ер қайта тикланди. Хўжаликлар ичкарисида қарийб 20 минг километр келадиган коллектор-зовур тармоқлари тартибга келтирилди. 1150 гектар майдонда томчилаб суғориш усули жорий этилди. Мелиорация ишларига ажратилган пулларнинг ярмидан кўпроғи мактаблар, болалар боғчалари, уй-жой қурилишига, газлаштиришга ҳамда сув қувурлари ётқизилишига сарфланди.

Бироқ муаммолар ҳали ҳам бор. Қўриқ шу вақтгача тўла куч билан ишга туширилмади: жумҳуриятимизда янги ўзлаштирилган юз минглаб гектар майдонда пахта ҳосилдорлиги ҳали ҳам 10—15 центнердан ошмайди. Сув кўплаб исроф бўлмоқда. Зовурлардан яхши фойдаланилмаяпти. Ирригация шохобчалари ҳамда ердан фойдаланиш лойиҳадаги қувватга чиқмай туриб, ишдан чиқди ва энди капитал ремонт қилиниши керак.

Шундай бўлса ҳам, ўзлаштирилган қўриқ ерларнинг «кераги йўқ» дейиш инсофдан эмас. Ўзбекистон аҳолисининг деярли ярми бундан йигирма-ўттиз йил илгари саҳро бўлган ерларда истиқомат қилмоқда. Ер туфайли деҳқонларгина эмас, катта-катта шаҳарларнинг кўпгина аҳолиси ҳам ишлаб, ўзига овқат топмоқда. Орқага қайтадиган бўлсак одамлар овқатсиз қолади. Боз устига ҳозир жумҳуриятимизда 20 миллионга яқин киши яшайди, орадан 10—15 йил ўтиб аҳоли икки баравар кўпаяди. Ана ўшанда авлодларни нима билан боқамиз, уларга уй-жой ва ишни қаердан топиб берамиз?

Мирзачўл муаммолари — жумҳурият бутун сув хўжалигининг муаммоларидир. Бугунги кунда сув омборлари танқид қилинадиган асосий иншоотлардан бўлиб қолди. Уларнинг яроқсизлиги, зарари ҳақида турли-туман ҳужжатларни тўплаётганлар ана шу сув омборларидан келаётган фойдани кўришни ҳеч хоҳламаяптилар. Ваҳоланки, баҳор фаслининг ўзида тўғонлар кўпгина вайронагарчиликларнинг, эҳтимолки одамлар қурбон бўлишининг олдини олди.

Чунончи, Сирдарё вилоятида жала натижасида пайдо бўлган кучли сел тоғлардан қишлоқлар, фермалар, далаларга бостириб кела бошлади. Лекин Сарвич ва Ҳожимушкент сел омборлари асосий зарбани ўзига олди. Уч кун ичида уларнинг ҳар бирига 400 минг кубометрдан кўпроқ сув келиб тушди. Ана шу кучли оқим ўнлаб уйларни, кўприклар ва йўлларни осонгина ювиб кетиши мумкин эди. Тошкент, Фарғона, Наманган вилоятларида ҳам шундай бўлди.

Биз тўғонлар ёрдамидагина боғлар ҳамда далаларни суғориш учун сувни сақлаб туришимиз мумкин.

Биздаги 25 та сув омбори ўзига 15 миллиард кубметр сувни қабул қила олади. Бу сувлар узунлиги 200 минг километрга яқин бўлган суғориш каналлари орқали тақсимланади. Бу иншоотлар пахта, ғалла, картошка, сабзавот, мева, шоли, етиштиришнинг асосий шарти ҳисобланади. Улар туфайли миллионлаб кишилар иш билан таъминланади.

Буни рад этиш ўз юртдошларимизнинг тақдирини назарга илмаслик демакдир. Қолаверса жумҳуриятимизда вақти-вақти билан янги можаролар чиқиб турадиган иншоотлар бор. Ҳозир Сўх сув омборини бунга мисол қилиб келтириш мумкин. Ирригация муаммоларини, Сўх дарёсининг ўзини яхши билмайдиган кишилар Сўх соҳилидаги қишлоқлар аҳолисини ҳимоя қилишга отландилар. Тўғри, бунда ана шу қишлоқларнинг аҳолиси фикрини сўрашни унутиб қўйишди. Аҳоли эса сув омборига қарши эмас. Боз устига уларнинг ўзлари неча йиллар мобайнида бу ерда тўғон қурилишини илтимос қилишган эди. Ҳозир эса Фарғона вилояти Сўх районининг ва қўшни Қирғизистоннинг кўпгина аҳолиси қурилишда ишламоқда.

Модомики, ҳозир икки жумҳурият ҳудудида Шарқобод ва Коратўқай деб аталган шинам, замонавий қишлоқлар қад кўтараётган экан, ишламасдан бўлармиди. Бу қишлоқларда ўнлаб оилалар барча қулайликлар мавжуд уйларга эга бўладилар, ижтимоий-маиший хизматнинг барча турларидан фойдаланадилар. Омборнинг ҳавзаси эса тўхтатиб қўйилди ва у дастлабки лойиҳадагига нисбатан деярли 8 баравар кам — атиги 50 миллион кубметр сувни қабул қила олади. Ҳатто шунинг ўзи теварак-атрофдаги хўжаликлар сув билан барқарор таъминланишига тоғларда тез-тез бўлиб турадиган сел оқимларидан ҳимоя қилишга муайян даражада имкон беради.

Ўрта Осиёдаги дарёлар ва каналларни «ҳаёт томири» деб бежиз айтишмайди. Сув йўқ ерда ҳаёт ҳам йўқ. 50-йилларнинг ўрталарида Мирзачўлни ўзлаштиришга киришган Ўзбекистон сув хўжалиги ходимлари кейинчалик катта ва кичик каналларнинг кўплаб тармоқларини вужудга келтиришди. Шу туфайли 35 йил ичида жумҳуриятимизда ишлатиш учун яроқли ерлар амалда икки баравар кўпайди.

Бироқ, бу ўтилган босқич. Эришилган барча ютуқларга қарамай, жумҳурият сув хўжалиги олдида кўплаб ҳал этилмаган масалалар турибди. Суғориладиган ерлар самарадорлигини ошириш, сувни тежайдиган техника ва технологияларни, сувни ҳисобга оладиган воситаларни аниқ-равшан қўллаш, каналлар ва суғориш шохобчаларида сув исрофини камайтириш, селдан ҳимоя қиладиган иншоотларни барпо этиш, минералларга жуда кам тўйинган оқаваларнинг ташланишидан дарёларни ҳимоя қилиш, Орол бўйини соғломлаштириш, қўшни жумҳуриятлар ва мамлакатлар билан ҳамкорликни кенгайтириш масалалари шулар жумласидандир.

Байрам арафасида муаммолар хусусида шу қадар батафсил тўхталиш керакмиди? Ўйлаймизки, шундай қилиш керак эди. Чунки, ортимизда қанчадан-қанча йўллар қолиб кетди, қилинган ишларни осойишта ва босиқлик билан таҳлил этмай туриб, олдинга муваффақиятли силжиш мумкин эмас.

А. БЕЗВЕРХОВ,
(ЎзТАГ мухбири).

ТАРИХИЙ ЙЎЛЛАНМА

Голодностепстрой музейи кўргазмаси юбилей арафасида ноёб экспонат билан бойиди. Бу комсомол йўлланмаси бўлиб, 35 йил муқаддам минглаб йигит-қиз Мирзачўлни гуллаган воҳага айлантириш учун бу ерга келган эди.

Мирзачўл фахрийларидан бири Т. А. Абдураҳмонов ана шу йўлланмани олиб келиб, музейга топширди. Йўлланмани 1956 йилда Самарқанд вилоятининг Ургут район комсомол комитети унга берган эди.

Кўп йиллар мобайнида катта меҳр билан ташкил этилган музей кўргазмаси юбилей арафасида янги ҳужжатлар, суратлар, бошқа материаллар билан бойимоқда. Уларга қараб, бундан 35 йил муқаддам Мирзачўлда ишлар қандай бошланганини, шу йиллар ичида нималар қилинганини тасаввур этиш мумкин. Бу ерга келувчиларнинг сони ҳам кўпайди.

Сирдарёликлар ва вилоят меҳмонлари Мирзачўлни ўзлаштириш тарихи билан танишмоқдалар. Қўриққа ҳужум қилишда фаол қатнашган Ю. Ю. Юсупов бошқараётган чоғроқ музей жамоасининг бу борадаги хизматлари каттадир.

ОБИҲАЁТ МУАММОСИ

Сув она ернинг қиёфасини жуда ўзгартиб юборади... Тоғлардан шовқин-сурон билан отилиб тушаётган сойларнинг ҳусни-тароватн ўзгача бўлади. У баъзи ерларда қирғоқларни ювиб кетади, ороллар, тепаликларни кўмиб юборади. Сув камайганида эса яна ўша ороллар, тепаликлар кўз олдингизда бутун жозибаси билан намоён бўлади.

Ўзбекистон пойтахтида сувнинг «табиатдаги ишларига» бағишланган Бутуниттифоқ кенгаши биринчи марта ўтказилмоқда. Дарвоқе, бу жараёнларга одамларнинг ўзлари ҳам даҳлдордирлар. Кенгаш бизнинг ўлкамизда табиат сувнинг ўзига хос қудратини ёрқин намоён этган кўпдан-кўп нишоналари борлиги учунгина чақирилаётгани йўқ: Ўзбекистонда баобрў илмий мактаблар шаклланди, бу мактаблар ана шу жараёнларни атрофлича ўрганмоқда, уларни бошқаришнинг самарали усулларини таклиф этмоқда.

В. И. Ленин номли Тошкент давлат дорилфунуни иттифоқдош жумҳуриятлар олий ўқув юртларидаги ҳамкасбларини ўз ҳузурига таклиф этди. Ташкилот комитети раисининг ўринбосари, жуғрофия факультетининг доценти А. Р. Расулов ЎзТАГ мухбири билан суҳбатда шундай деди:

— Учрашувларимиз анъанага айланган. Томск, Москва, Ярославль, Горький, Луцк шаҳарларида навбатма-навбат йиғилиб, фаннинг ушбу бўлимидаги умумий муаммолар билан бир қаторда айрим минтақалардаги вазият билан, маҳаллий илмий марказларнинг фаолияти билан чуқурроқ танишишга ҳаракат қилганмиз. Ана шу анъаналар изидан бориб, Ўзбекистон олимлари СССР Халқ таълими давлат комитети таъсис этган илмий-мувофиқлаштириш кенгаши эътиборига ўзининг маърузалар ва хабарлар туркумини тақдим этади.

Бу маърузалар ва хабарларда турли табиий зоналар — тоғликлардаги музликлардан тортиб дарёларнинг манбаларигача бўлган қисми қамраб олинади, уларда суғориладиган ерларда ўпирилишларнинг тавсифларидан тортиб то тупроқ шўрхокланишининг олдини олишгача бўлган муаммоларнинг кўп жиҳатлари қараб чиқилади. Олдиндан тахминлашнинг математик ва бошқа усулларига, табиатни муҳофаза қилиш ва хўжалик манфаатлари йўлида жараёнларни бошқариш усулларига алоҳида эътибор берилган. Бу бошқа минтақалардаги ўхшаш табиий зоналар учунгина эмас, айни вақтда нураш, ўзан, манба жараёнлари тўғрисидаги умумий илмий тасаввурларни бойитишда катта қизиқиш уйғотиши равшандир.

Москва, Олтой, Вильнюс, Қозон, Киев, Латвия, Львов, Пермь, Томск, Удмуртия, Черновци дорилфунунлари, Москва, Ленинград, Брянск, Вологда, Воронеж, Красноярск, Луцк, Нижний Новгород, Новосибирск, Одесса, Тернополь, Ярославль... илмий марказлари кенгашга 40 га яқин маъруза ва хабар тақдим этишган. Учрашувимиз муҳокама этилиши лозим бўлган тадқиқотларнинг қай даражада кенг кўламда эканлигини ифодалагани учун ҳам унинг ана шундай кенг миқёсли «жуғрофиясини» келтириш ўринли бўлур эди.

ЧЕТ ЭЛЛАРДА

ВАШИНГТОН. (ТАСС мухбири Александр Королев). АҚШ Президенти Жорж Буш пайшанба куни сўзга чиқиб, Совет Иттифоқига тўхтатиб қўйилган ёрдам яна берилишини айтди. СССРда давлат тўнтариши амалга оширилганлиги муносабати билан Оқ уй мамлакатимизга иқтисодий ёрдамни тўхтатиш тўғрисида қарор қабул қилган эди. «Бугун мен тақиқлаб қўйилган турли иқтисодий дастурлар яна амал қилиши тўғрисида қарор қабул қилдим, ўйлайманки, бу дастурлар Совет Иттифоқига шубҳасиз ёрдам беради», деди Жорж Буш Кеннебанкпортда журналистлар билан учрашувда. Президент Совет — Америка муносабатлари жуда-жуда муҳимлигини таъкидлади. «Фақат жаҳон бундан 48 соат аввалгига қараганда яхшироқ бўлиб қолмадимикан, деб сўрамоқчиман. Бу саволга мутлақо «ҳа» деб жавоб берилиши керак, деди у.

* * *

ГААГА. (ТАСС мухбири Евгений Клешков). Европа ҳамжамияти Совет Иттифоқида давлат тўнтаришига уриниш бўлгани муносабати билан унга нисбатан қўлланилган иқтисодий жазо чораларини бекор қилади. Бундан ташқари ҳамжамият мамлакатларининг делегациялари шу йил сентябрь ойида Москвада бўладиган Европада хавфсизлик ва ҳамкорлик кенгашининг инсон мезони конференциясининг учинчи йиғилишида қатнашадилар. Европа ҳамжамияти барча аъзолари номидан 12 мамлакатнинг пайшанба куни бу ерда эълон қилинган қўшма баёнотида шулар айтилган. Европа ҳамжамияти Вазирлар Кенгашининг 20 август куни Гаагада ташқи ишлар вазирлари даражасида бўлган фавқулодда сессиясида СССРга нисбатан иқтисодий жазо чораларини қўлланиш тўғрисида қарор қабул қилинганди. Унда СССРга умумий миқдори 400 миллион экю бўлган иқтисодий ва техникавий ёрдамни, шунингдек 500 миллион экю миқдорида озиқ-овқат харид қилиш учун бериладиган қарзлар кафолатини тўхтатиб қўйиш назарда тутилганди. СССРда конституциявий тартиб ва демократик эркинликлар тикланганлиги муносабати билан жазо чораларини бекор этиш тўғрисида қарор қабул қилинди, деб таъкидланади қўшма баёнотда.

* * *

КОПЕНГАГЕН. (ТАСС мухбири Александр Сидоров). Даниядаги энг катта оппозициячи социал-демократик партия раиси Свен Аукен Фолкетинг (парламент) ташқи сиёсий комитетининг пайшанба куни бўлган мажлисида Европада хавфсизлик ва ҳамкорлик Кенгаши жараёни доирасида Европа хавфсизлик Кенгаши тузилиши тўғрисида таклиф айтди. Унинг фикрига қараганда, бундай халқаро анжуманнинг тузилиши, можароларни, масалан, Югославияда бўлганига ўхшаш можароларни бартараф этишгагина эмас, айни вақтда уларнинг олдини олишга кўмаклашиши мумкин. Дания социал-демократик партияси раисининг таклифига мувофиқ Кенгаш БМТ Хавфсизлик Кенгаши сингари асосда тузилиши лозим. Яъни, унинг таркибига ВЭТО ҳуқуқига эга бўлган бир неча етакчи Европа давлатлари, шу жумладан демократик Россия ҳам кириши мумкин. Дания социал-демократик партиясининг раиси Европа хавфсизлик Кенгаши тузилиши зарурлигини шундай асослади: Совет Иттифоқида муваффақиятсиз тугаган давлат тўнтаришидан ҳам сабоқ олиш мумкин.

* * *

БЕЛГРАД. (ТАСС мухбири Михаил Овчаренко). Чоршанба куни ЮСФР раёсатининг икки кунлик мажлиси тугади. Маҳаллий шарҳловчилар ана шу мажлисда қабул қилинган қарорларга шундай баҳо беришмоқда: Югославиядаги ички сиёсий тангликни тинч воситалар билан бартараф этиш мумкинлигини дастлабки аломатлари пайдо бўлди. Мажлисда парламент, ҳукумат, мамлакатдаги республикаларнинг раҳбарлари ҳамда Иттифоқ вазирликларининг вакиллари ҳам қатнашдилар. Мажлис қатнашчилари катта келишмовчиликлар мавжудлигига қарамай, барча халқларнинг ўз тақдирини ўзи белгилаш ҳуқуқини (бунга Югославия федерацияси таркибидан чиқиш ва янги бирлашма тузиш ҳуқуқи ҳам киради) ҳурмат қилиш зарурлиги тўғрисидаги фикрга қўшилдилар. Айни вақтда бир томонлама ҳаракат қилиш, куч ишлатиш йўли билан ташқи ва ички чегараларни ўзгартиш мақбул эмас, деб ҳисобланади. Зарур бўлган тақдирда бу масала демократик тадбирлар билан ҳал қилинмоғи лозим. Мажлисда Югославиянинг келажакдаги тузилиши тўғрисидаги ҳуқуқий ҳужжатларни уч ойлик муддатда тайёрлаш юзасидан махсус комиссия ҳам тузилди.

* * *

ХАРАРЕ. (ТАСС мухбири Юрий Пичугин). «Молодёжная» Антарктика станциясидаги 169 нафар совет қутбчиларининг ҳаммаси пайшанба куни кечқурун Африканинг жанубий чеккасидаги Кейптаун шаҳрига эсон-омон келганлар. Бу нозик иш ИЛ-76 деб аталган жуда катта юк самолётида амалга оширилган. Бу самолёт кейинги 36 соат мобайнида жуда мураккаб обҳаво шароитида 8200 километр йўл босиб, қутбчиларимизни кўчириб келди. Экипажнинг шоҳидлик беришича, база яқинидаги узунлиги 2800 метрдан ошмайдиган полосада тайёрланган муз майдончасидан кўтарилиш айниқса қийин бўлган. Бироқ ичида умуман 185 киши ва станциядан олинган илмий ускуналар бўлган оғир машина ажойиб бўлиб чиқди. Қутқарув ишлари раҳбари, СССР Гидрометеорология давлат комитети раисининг ўринбосари Артур Чилингаровнинг фикрига қараганда, учувчиларнинг юксак маҳоратини ҳам муносиб баҳолаш керак. Улар ўз олдига қўйилган вазифаларни нуқсонсиз бажардилар. Қутбчилар Бандаргоҳда турган «Профессор визе» совет илмий-тадқиқот кемасида бир неча кун бўладилар. Келаси ҳафтанинг ўрталарида эса ИЛ-76 ҳаво кемаси Ватанига жўнаб кетади.

(ТАСС).

«Қишлоқ ҳақиқати»га жавоб беришади

ЧОРА КЎРИЛДИ

«Боғчада эркин хизмат учун кенг хоналар, уст-бош илгич, шкаф, болалар кийимини қўядиган тумбочка, ўқув қуроллари, деворий соат ва ичимлик суви етишмайди. Ачинарлиси шундаки, иқтисодий танглик боғчаларни ҳам четлаб ўтмади. Боғчага бериладиган ойлик маҳсулот оз...».

Мазкур сатрлар **А. Асқаров**нинг рўзномамизга йўллаган шикоят хатидан келтирилди. Биз хатда кўрсатилган камчиликлар юзасидан тегишли чора-тадбирлар белгилаш учун уни Балиқчи район деҳқончилик-саноат уюшмаси раисига йўллагандик.

Яқинда район деҳқончилик-саноат уюшмасидан қуйидаги мазмунда жавоб олдик:

«Қишлоқ ҳақиқати» рўзномасига мурожаат қилган ўртоқ А. Асқаровнинг шикоят хати бўйича Балиқчи районидаги Киров номли жамоа хўжалигининг 6-«Чашма» болалар боғчаси текширилди. Текшириш чоғида хатда кўрсатилган камчиликлар асосан тўғри эканлиги тасдиқланди.

Болалар боғчаси замонавий типда қурилган бўлиб, 50 ўринга мослашган. Бироқ хўжаликдаги 27-мактабнинг 2 та синф ўқувчилари вақтинча шу бинода ўқитилаётганлиги сабабли, ҳозирда тарбияланаётган 40 нафар болага жой торлик қилмоқда. Бу муаммони ҳал этиш чоралари кўрилмоқда. Шунингдек, боғчага уст-бош илгич, шкафлар, тумбочка, ўйинчоқ ва ўқув қуроллари олиб берилди. Бино ичига ичимлик суви киритиш район сув хўжалиги бошқармасига юклатилди.

Киров номли жамоа хўжалиги болалар боғчаларини доимо сервитамин озиқ-овқатлар: сут, гўшт, тухум ва турли хил ҳўл мевалар билан таъминлаб туришни ўз зиммасига олди».

«МАОРИФГА МАДАД КЕРАК»

Рўзномамизнинг 1991 йил март сонида босилган «Маорифга мадад керак» сарлавҳали мақолада кўрсатилган камчиликларни текшириб чора кўриш учун халқ депутатлари Фарғона вилоят Кенгаши ижроия комитетига юборган эдик.

Яқинда вилоят ижроия комитети раисининг ўринбосари А. Мансуров имзоси билан жавоб олдик:

«Мақола вилоят ижроия комитетининг тегишли бўлим ва бошқармаларида кўриб чиқилди.

Ҳақиқатан ҳам Тошлоқ районидаги 29 та мактабда ўқувчилар икки сменада таҳсил кўрмоқда. Умуман иккинчи сменада ўқийдиган ўқувчилар сони 5301 нафарга тўғри келди. Бу масалани ечиш учун 1991 йилнинг ўзида 1256 ўқувчига мўлжалланган 2 та мактаб ишга туширилади. Бундан ташқари капитал қурилиш бош бошқармасининг 1991 йил планида 5 та янги мактаб қурилиши режалаштирилган. Булардан 2522 ўринли 4 та мактаб маҳаллий Советлар бюджетидан ва 464 ўринли 1 та мактаб жамоа хўжаликлари ҳисобидан қурилади. Ҳозирги кунда 40 та мактабдаги 867 та синфга ўрта ҳисобда 27 нафар ўқувчи тўғри келади.

Вилоят ижроия қўмитаси мақолада кўрсатилган камчиликларни бартараф этиш учун барча чораларни кўради».

Ўзбекистон ССР халқ депутати Эътиборхон Тешабоева номи Қува районида ҳурмат билан тилга олинади. Бу ишбилармон, ташкилотчи аёл қишлоқларни ободонлаштириш, ижтимоий соҳа муаммоларини ҳал этишга муносиб ҳисса қўшиб келмоқда. У меҳнат қилаётган «Ўзбекистон» колхози фермасида 426 бош қорамол меҳр билан парвариш қилинаяпти. Чорвадорлар ҳамжиҳат ишлаб, давлатга сут топшириш етти ойлик режасини бажардилар. Мусобақага қизғин тус бераётган Э. Тешабоева кунлик меъёрни ошириб адо этмоқда. Нияти бу йил ҳар сигирдан 3.100 килограммдан сут соғиб олиш.

СУРАТДА: моҳир чорвадор, халқ депутати Э. Тешабоева.

Т. ҲАМРОҚУЛОВ олган сурат.

ЗАРБДОР ИККИ ОЙЛИК

Хўжалигимизда бу йил 1 минг 431 гектар майдонга барака уруғи қадалган. Пахтакорларимиз нияти оғир келган ушбу йилда ҳам гектар бошига 30 центнердан ошириб ҳосил йиғиштириб олиб, умумий хирмонимизни 4050 тоннага етказишдир. Ҳозир барча куч-ғайрат ана шу эзгу мақсадга сафарбар этилган.

Деҳқонларимиз «Парвариш — йиғим-терим бошлангунгача» шиори остида меҳнат қилмоқдалар. Айниқса, культивация, суғориш ишлари Т. Мўминов, К. Қосимов, А. Жўраев, А. Эшонқулов бошлиқ бригадаларда намунали ташкил этилган. Тажрибали механизаторлар Э. Эгамов, Н. Маҳкамов, Р. Суюнов, О. Ашуров ҳамкасбларига ўрнак. Мавжуд 22 та чопиқ тракторидан унумли фойдаланишга эришаяпмиз.

Ҳозирги паллада, айниқса, сувчиларимиздан масъулият ва тадбиркорлик талаб этилади. Агар улар озгина бепарволик қилишса ҳосил тугунчалари тўкилиб, кўсаклар тош босмай қолади. Шунинг учун бу муҳим вазифа М. Саъдиев, Ғ. Азимов, П. Мадраҳимов, Б. Очилов, М. Бориев сингари тажрибали сувчиларимиз зиммасига юклатиб қўйилган. Фидокорона меҳнат зое кетмаяпти. Ҳозир ҳар туп ғўзада 9—14 тадан бўлиқ кўсак санаш мумкин.

А. МУҚИМОВ,
Сирдарё районидаги Ленин номли жамоа хўжалигининг бош агрономи.

МАМЛАКАТ ХАБАРЛАРИ

● ВЛАДИКАВКАЗ. Шимолий Осетия корхоналари янги сабзавот ва мева ҳосилидан маҳсулотлар ишлаб чиқара бошлади. Кавказ диёрида етиштирилган мўл ноз-неъматлар комбинатлар, заводлар ҳамда ихтисослашган цехларнинг қабул пунктларига келтирилмоқда. Корхоналар хом ашё сифатини яхшилаш, нобудгарчиликни камайтириш мақсадида колхозлар ва совхозлар билан биргаликда ҳосил йиғиштириб олинадиган ерларда маҳсулотга дастлабки ишлов берувчи қабул пунктлари тармоғини ташкил этдилар. Шимолий Осетия озиқ-овқат саноати сабзавот ва мева маҳсулотларини қайта ишлаш мавсумига жиддий тайёргарлик кўрди. Юз миллион банкадан кўпроқ қирқ хил шифобахш маҳсулот тайёрлаш режалаштирилмоқда.

● ДОНЕЦК. Донбассда «Агрострой» номи билан рўзнома чиқа бошлади. Уни Донецк «Облагрострой» уюшмаси нашр этмоқда. Рўзнома олдига ўз мақолалари билан қишлоқни қайта тиклашга, қишлоқ аҳли турмуш даражасини оширишга, уларни ижтимоий ҳимоялашга кўмаклашиш вазифаси қўйилган. Биринчи сондан асосан қишлоқда турли иншоотлар бунёд этилишини қандай тезлаштириш мумкин, «Днепр — Донбасс» канали қурилиши нега тўхтаб қолди? Меҳнати оғир жойларда аёллар ишчи кучидан фойдаланишдан қандай воз кечиш мумкин? — деган саволларга жавоб берадиган материаллар ўрин олган.

● ИЖЕВСК. Удмуртиядаги энг катта кўприкдан Киров вилояти учун аталган юклар ортилган дастлабки машиналар ўтди. Бу кўприк Чепца дарёси устига қурилган. Узунлиги бир ярим километр келадиган бу кўприк авария ҳолатидаги эски ёғоч кўприк ўрнига қурилди. Янги кўприк қурилишида Набережние Челни бинокорлари ва маҳаллий ишчилар қатнашдилар.

(ТАСС).

ИМКОНИЯТДАН НЕГА ФОЙДАЛАНИЛМАЯПТИ?

Жумҳуриятимиздаги боғдорчилик ва узумчиликка ихтисослаштирилган районлар тўғрисида гап кетгудек бўлса, Булунғур биринчилар қаторида тилга олинади. Бу бежиз эмас, албатта. Ноҳия ноз-неъмат бунёдкорлари эл дастурхонига йилига 60 минг тоннадан кўпроқ сершира узум, 15 минг тоннага яқин мева ва бошқа ноз-неъматлар тортиқ этишади.

80-йилларнинг бошларига келиб ноҳияда асосий тармоқ — узумчиликни ривожлантириш юзасидан кўплаб тадбирлар ишлаб чиқилди ва амалга оширилди. Тоқзорлар кенгайтирилди, кам ҳосиллилари ўрнига серҳосил навлар экилди, майдонларга шпаллёрлар ўрнатиб чиқилди. Сийрак жойларга ток қаламчалари ўтқазилди. Токларни агротехника қоидалари асосида парваришлашга, илғор тажрибаларни жорий қилишга катта аҳамият берилди. Йиғиштириб олинган ҳосилни қабул пунктларига нес-нобуд қилмай етказиб беришнинг пухта тадбирлари кўрилди. Амалга оширилган бу тадбирлар йиғмаси тезда ўз самарасини берди. Пировард натижада хўжаликлар иқтисодиёти юксала борди. Кейинчалик мамлакатимиз миқёсида ичкиликбозликка қарши кураш бошланди. Қабул қилинган қарор биринчи галда боғдорчилик ва узумчиликка ихтисослаштирилган хўжаликларга қақшатқич зарба бўлиб тушди. Дуб-дуруст ҳосил бериб турган токзорлар қийратилди. Хўраки, кишмиш навли токзорлар барпо этиш бўйича тадбирлар тузилди. 1990 йилга қадар ноҳияда 3,4 минг гектар токзорни реконструкция қилиш режалаштирилганди. Районнинг етакчи саноат корхонаси — Красногвардейск вино комбинати ҳамда унинг жойлардаги филиалларини шарбат ишлаб чиқаришга мослаштириш ишлари бошлаб юборилди. Югославиядан келтирилган шарбатни ассептик усулда сақлайдиган ускуналар ўрнатилиб, шарбат қуйиш линияси ишга туширилди.

1986 йилнинг ўзида Красногвардейск вино комбинатида узум қабул қилиш қарийб икки баравар қисқартирилди. Шарбат учун қабул қилинган узум эвазига деҳқонга арзимас миқдорда ҳақ тўлашди. Соҳибкорлар шунга ҳам шукур қилишди.

Чунки не-не машаққатлар эвазига етиштирилган вино навли узумлар токзорларда шундоқ ҳам харидорларга зор бўлиб ётарди. Ҳатто бошқа навли узумларни ҳам қабул қилиш пунктларига топшириш амри маҳол бўлиб қолганди. Ҳа, булунғурликлар узумнинг бу қадар токзорда хор, харидорларга зор бўлганлигини ҳеч қачон эшитмаганман. Соҳибкорларнинг зор қақшаганини, кўзлари намланганини ўз кўзим билан кўрганман. Кўп ўтмай Красногвардейск вино комбинати ҳамда ноҳиянинг бир қатор давлат хўжаликлари қарзга ботди.

Соҳибкорларни бу танг аҳволдан қандай қилиб қутқариш керак? Бу саволга жавоб тариқасида ўша кезлари собиқ жумҳурият Агросаноат давлат комитети раҳбариятининг ташаббуси билан Карсногвардейск вино комбинати ҳудудида мева-сабзавот қуритиш ва қадоқлаш заводига асос солинди. Заводга ўрнатиладиган ноёб асбоб-ускуналар хориждан нақд валютага сотиб олинган. Американинг ФМС, Италиянинг «Сандвиг» фирмалари билан шартнома имзоланди. Аҳдлашувга мувофиқ хорижликлар фирмаларида тайёрланган асбоб-ускуналарни, мева-сабзавот қуритадиган ҳамда қадоқлайдиган мазкур линияларни ўзлари ўрнатиб, ишга тушириб берадиган бўлишди. Тезда қурилиш-монтаж ишлари бошлаб юборилди. Чет эллик ишбилармонларга жарима тўлашни хуш кўрмаган ноҳия бунёдкорлари завод қурилишига шу қадар зўр бердиларки, асти қўяверасиз. Икки йилга етар-етмас, тўғрироғи, ҳали бинонинг сувоғи қуримасдан туриб, хорижий мутахассислар ўзлари олиб келган замонавий линияларни бино ичкарисига ўрнатишга киришдилар.

Қисқа фурсатлар ичида қуриб битказилган бу заводни ишга тушириш учун жуда кўп миқдорда ишчи кучи, маблағ сарфланди. Лойиҳа-смета ҳужжатлари бўйича заводнинг биргина мева-сабзавот тайёрлаш цехини ишга тушириш учун 8,8 миллион сўм маблағ кетди. Майизни қайта ишлаш ва қадоқлаш цехидаги асбоб-ускуналар, линиялар қийматининг ўзи 9 миллион сўмдан ошди. Цехларнинг имкониятлари ҳам жуда катта. Майизни қайта ишлаш ва қадоқлаш цехидаги 2 та линияда соатига 12 тонна, йилига эса 42 минг тонна маҳсулот қайта ишланади ва автоматик тарзда навларга ажратилиб қадоқланади. Тасаввур қилинг, соатига 12 тонна, йилига 42 минг тонна. Мева-сабзавот қуритиш цехининг қуввати ҳам чакки эмас. Бу ерда ҳар иккала линияда соатига 6 тоннагача маҳсулот қуритиш мумкин. Умуман олганда, завод йилига 60 минг тоннадан зиёдроқ майиз, мева ҳамда сабзавотни қайта ишлаш қувватига эга. Бугунги кунда эса ҳа бўл, ҳа бўл билан қурилган бу йирик корхонада хом ашё етишмаётганлиги завод, қолаверса, ноҳия, вилоят раҳбариятини, мутасадди ташкилотларни жиддий ташвишга солаяпти. Нега маҳсулот етишмайди? Ахир бу завод узоқни кўзлаб, барча имкониятлар қайта-қайта хомчўт қилиниб қурилган эди-ку.

Сабаби, улкан корхона қурилиб, фойдаланишга топширилгунча ичкиликбозликка қарши чиқарилган қарор ўз кучини йўқотди. 1990 йилга қадар реконструкция қилиниши лозим бўлган вино навли токзорлар ўша ҳолича қолиб кетди ва ҳоказо. Илгаригидай ноҳия миқёсида етиштирилган узумнинг асосий қисми яна Красногвардейск вино комбинати ҳамда унинг жойлардаги филиалларига топширила бошланди. Ноҳиядаги давлат хўжаликлари бултурги ҳосил ҳисобидан заводга атиги 1000 тонна майиз сотишди. Бу ҳажмдаги маҳсулот нари борса майизни қайта ишлаш ва қадоқлаш цехининг бир ой мунтазам ишлаб туришини таъминлайди, холос.

Цехда қайта ишланган маҳсулот 250, 500 граммлик, 10 килограммлик харидоргир нафис қилиб тайёрланган махсус қути идишларга жойлаштирилади. Цехнинг дастлабки маҳсулоти жумҳуриятимиз нон маҳсулотлари саноатига жўнатилаяпти. Сифатли қуритилган бу маҳсулот савдога ҳам чиқарилаяпти. Нархи арзон: килограмми 4 сўм 70 тийиндан 5 сўмгача. Қани эди цехни мунтазам равишда бир маромда ишлатишнинг имкони бўлса? Хом ашё йўқлигидан цех бекор турибди. Ноҳия миқёсида етиштирилаётган бу йилги ҳосилга ҳам катта умид боғлаб бўлмайди. Боиси кўкламда кутилмаганда юз берган табиий офат аксарият хўжаликлардаги токзорлар ҳосилининг бир қисмини нобуд қилди.

— Хом ашё масаласида жуда қийналаяпмиз, — дейди завод директори Ф. Зайниев. — Корхонамизнинг келажагидан ташвишдамиз. Ахир ўзингиз бир ўйлаб кўринг. Ноҳиямизда етиштирилаётган узум, мева ҳамда сабзавотнинг заводимиз учун ажратилаётган қисми цехларимизни тўла қувват билан ишлатишга етмайди. Бу улуш нари борса 30—40 фоизни ташкил қилади ҳам дейлик. Барибир битта ноҳиянинг маҳсулоти билан заводни бунёд этишга сарфланган катта харажатларни қоплай олмаймиз. Тўғри, яқиндан бошлаб қўшни Жомбой ноҳиясидан ҳам маҳсулот ола бошладик. Бироқ бу дарёдан томчидай гап.

Корхонанинг давлат хўжаликлари билан ўзаро келишиши қийин кечаётир. Боиси шуки, завод майизни 3—3,5 сўмдан сотиб олиш қурбига эга. Қайта ишланган маҳсулотнинг бир килограмми 4 сўм 70 тийин, 5 сўмгача сотилаяпти. Ана энди мушоҳада юритиб кўринг. Бозор иқтисодиёти шароитида, қолаверса, нарх-наво кундан-кун осмонга сапчиб, бозорда майизнинг нархи 13—16 сўм бўлиб турган бир пайтда ким бу шифобахш неъматни корхонага 3,5 сўмдан сотади? Бу ҳақда жиддий бош қотириб кўриш керак.

Ноҳия раҳбарлари ҳам қараб туришгани йўқ. Жорий йилдан эътиборан хўжаликлардаги кишмиш навли узумлар қуритиладиган пунктлар тўлиқ завод ихтиёрига ўтказилди, бундаги мудирлар завод ҳисобидан маош олишмоқда.

Мева-сабзавот қуритиш цехида ҳам юқоридаги сингари муаммолар мавжуд. Цехни тўла қувват билан ишга тушириш учун маҳсулот тақчил. Ҳозир бу цехда олма қоқи, қуритилган пиёз, карам қоқилари тайёрланяпти. Цех бошлиғи Носир Юсуповнинг фикрича сабзавотнинг бошқа турларидан ҳам қоқилар тайёрлаш мумкин. Бунда тайёрланаётган ҳар хил қоқиларга талаб катта. Кўриниб турибдики, бу йирик корхонани қуришдан аввал унинг цехларини маҳсулот билан тўлиқ таъминлаш борасида пухта ўйлаш керак эди.

Корхонада меҳнат қилаётган ишчи-хизматчиларнинг ташвишлари ҳам талай. Ечиниб-кийинадиган, ишдан бўш вақтларда дам оладиган хоналар, ишдан сўнг ювинадиган душхоналар йўқ. 3—5 минг тонна маҳсулот сиғадиган музхонасиз ҳамда ўзининг буғхонасисиз ишлаётган заводнинг келажагини тасаввур этиб бўлмайди.

Х. ҚОСИМОВ.

«Қишлоқ ҳақиқати»нинг энг яқин кўмакдошлари ҳақида гап борганида унинг Булунғурдаги икки жонкуяри — район рўзномаси бўлим мудири Холбой Қосимов ва суратчи мухбир Тўлқин Давлатовларнинг номлари биринчилар қаторида тилга олинади. Уларнинг ҳар иккиси район меҳнаткашлари ҳаётини рўзнома саҳифаларида акс эттиришда фаоллик кўрсатишмоқда. Х. Қосимовнинг «Пул ва қон» сарлавҳали суд очерки, «Отарларда янграр бир оҳанг», «Булунғурнинг зилол косаси», «Сувга тупуриш гуноҳи азим» сарлавҳали мақолалари муштарийлар томонидан яхши кутиб олинган. У Ўзбекистон ССР Олий судининг халқ маслаҳатчиси сифатида фаолият кўрсатаётганлиги ҳуқуқ-тартибот мавзуидаги мақолаларнинг залворли бўлишида муҳим аҳамият касб этаяпти. Тўлқин Давлатов эса ўн йилдан ошиқ вақтдан буён рўзномамизда заҳматкаш кишиларнинг серқирра ҳаётини суратларда маҳорат билан ифодалаб келаяпти.

СУРАТЛАРДА ДАЛА ЗАҲМАТКАШЛАРИ

Заҳматкаш, ўз касбига меҳр қўйган суратчи мухбир Тўлқин Давлатов ҳамиша яратувчи кишилар — боғбонлару соҳибкорлар, сабзавоткору картошкакорлар, қишлоқ қурувчилари, маҳаллий саноат ходимларининг меҳнатини акс эттиришга, уларни руҳлантиришга астойдил ҳаракат қилади. У таҳририятимизга йўллаган қуйидаги суратларда ҳам дала нафаси, мўл-кўлчилик учун курашаётган азаматларнинг шу кунлардаги ғайрат-шижоати акс эттирилган. Юқоридаги суратда Жомбой районидаги «Октябрь» жамоа хўжалиги ем-хашак бригадасининг етакчиси Холмамат Бойжигитов (чапда) ва пешқадам механизаторлардан Аҳмад Хўжамқулов ҳамда Садриддин Самановларни кўриб турибсиз. Озуқа етиштиришга ихтисослашган ушбу жамоа бу йил режадаги 1.400 тонна ўрнига 1.600 тонна беда пичани тайёрлаш учун астойдил ҳаракат қилаяпти. Ҳозиргача тўрт ўримда 1350 тоннадан зиёд хашак жамғарилди. Пастдаги суратда Булунғур районидаги «Интернационал» совхози касаба уюшмаси раиси Ғафур Шодиев ва илғор ишчи Қувондиқ Усмонов маккажўхори ҳосилини кўздан кечираётган пайт тасвирланган. Бу хўжалик миришкорлари 60 гектар майдондаги маккажўхоридан 60 центнердан дон ва 300 центнердан силос олиш учун астойдил ҳаракат қилишмоқда.

С. ХЎЖАЕВ.

БИЗНИНГ ТАЯНЧИМИЗ

Ҳар бир рўзнома ва жериданинг жамоатчи мухбирлари, янгиликларни оммага етказувчи жонкуярлари, илғор тажрибаларни тарғиб этишга бел боғлаган кўмакдошлари бўлади. «Қишлоқ ҳақиқати» рўзномаси таҳририяти шундай фаоллар билан мустаҳкам алоқа боғлаб, самарали ҳамкорлик қилиб келмоқда. Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалиги вазирлиги фан-техника ютуқларини ишлаб чиқаришга жорий қилиш ва тарғиб этиш бош бошқармаси бошлиғи Абдуҳоди Раҳмонов, етакчи мутахассис Йўлдош Мансуров, Пешку район партия комитетининг масъул ходими Рашид Аслонов, хоразмлик тажрибали журналист Фозил Зоҳид, маиший хизмат кўрсатиш республика марказига қарашли бирлашма бўлим бошлиғи Аҳад Мингулов, Олтиариқ районидаги «Ўзбекистон» колхози гидротехниги Қаюмжон Умарасулов ва бошқа кўплаб матбуот жонкуярлари таҳририятга яқиндан ёрдам бермоқдалар, унинг топшириқларини сидқидил адо этмоқдалар. 1992 йил учун рўзномага обуна уюштиришда, таҳририятнинг келгусидаги режалари ҳақида муштарийларга маълумотлар беришда ҳам катта ташкилотчилик ишларини олиб бормоқдалар. Бугун барча кўмакдошларга беғараз ёрдамлари учун миннатдорчилик изҳор этамиз, уларнинг келгусидаги ишларига муваффақиятлар тилаймиз.

Наманган район «Учқун» рўзномаси масъул котиби Абдунаби Қорабоев кўп йиллардан бери рўзномамиз саҳифаларида мақолалари, лавҳалари ва долзарб мавзудаги суҳбатлари билан фаол қатнашиб келмоқда. Журналистиканинг қуйи поғоналарида ўз фаолиятини бошлаган А. Қорабоев бугунги кунда вилоят ва жумҳурият оммавий ахборот воситаларининг энг яқин кўмакдошларидан бири саналади. У рўзномамиз таҳририяти топшириқларини ўз вақтида, сифатли адо этаётганлигини таъкидлаб, келгусидаги ижодий ҳамкорлик янада ривожланади, деб умид билдирамиз.

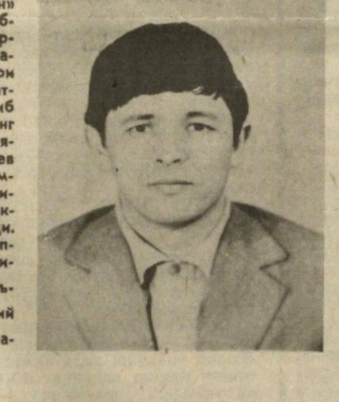

ЯЙЛОВГА ЭЪТИБОР КЕРАК

Қишлоқда туғилганман, болалигим бепоён далалар бағрида ўтган. Мактабдан бўшадиқ дегунча ота-онамизга ёрдамга шошилардик. Отам Абдуғани Қорабоев Уйчи ноҳиясидаги «Комсомол» жамоа хўжалигида ўша кезларда пахтачилик бригадасини бошқарардилар. Онам бир этак бола — 10 нафар ўғил-қизни тарбия қилиш билан бирга далага чиқиб ишлашни ҳам ўрнига қўярдилар. Рўзғор ташвиши тўнғич фарзанд сифатида менинг зиммамга ҳам тушарди.

Мактабдан таътилга чиққан кезлар ҳали шолипояда, ҳали ўзимизга тегишли маккажўхоризорда, ҳали қорамол боқиш билан кунларимиз ўтарди. Қисқаси эрта тонгдан то саҳарга қадар меҳнат қилардик. Ўйин ҳам иш орасида эди. Тушликка қадар молнинг қорнини тўйдириб, кейин ариқ сувида болалар билан нон оқизоқ қилиб тамадди қилардик. Анҳорда чўмилиб олгач, ўт тўплардик.

Ёз кунлари барча хўжаликларда бўлгани каби бизнинг қишлоғимизда ҳам ёшяланглар колхоз учун табиий ўт-ўланлар жамғарарди.

Бир воқеа ҳали-ҳали хотирамдан ўчмайди. Қишлоқ ўртасидан ўтган йўл чеккасида қора-қўнғир сигиримни ўтлатиб юргандим. Узоқдан икки нафар отлиқ кўринди. Улар яқинлашгач танидим. Бири хўжалик зоотехниги, яна бири бош агроном экан. Улар етиб келиб улгурмай, дўқ-пўписани бошлаб юборишди.

— Ҳой бола, қани йўқол бу ердан. Қирғоқдаги ғўзаларни нега молинга едирдинг, — дея бақирди улардан бири.

— Ҳей, зумраша, қачон қарасак шу аҳволда мол боқиб, хўжалик ғўзаларини пайҳон қиласан. Сени бир таъзирингни бермасак бўлмайдиганга ўхшайди, — пишқирди иккинчиси қўлидаги қамчисини ўйнатиб.

Хўжалик икки «катта»сининг дўқидан чўчинқираб қалтирай бошладим. Худди етиб келса қамчилаб юборадигандай дарров сигирни олдимга солиб, югуртириб улардан узоқлашдим.

Йиллар-йилларни қувиб ўтиб бораяпти. Болаликнинг завқ-шавққа тўла ташвишли оғир кунлари ҳам ортда қолди. Мактабдан сўнг мухбирликка қизиқиб кетдим. Энди эслаб кўрсам чорак асрдан зиёд муддат ўтибди. Аммо ҳамон кўз ўнгимда ўша манзара гавдаланаверади. Алам қиладигани шундаки, ўшанда бирор туп ғўзани молга едирмагандим. Эҳтиёткорлик билан йўл четидаги чангга беланган ажриқ, қурмак каби табиий ўтлар билан мол боқаётгандим. Нафақат мен, балки бутун қишлоқ ўсмирлари молларини шундай ўтлатишарди. Хонадонида чорваси борлар амал-тақал ўт йиғиб, 1—2 бош қўй, сигир сақларди. У пайтларда жамоа хўжалиги бедаси ёки маккажўхорисидан сўраб олиш, ўт-ўланларни ўриш ҳам жиноят билан тенг эди. Жумҳуриятимизда сўнгги вақтлар мобайнида бир қатор хайрли ишлар амалга оширилдики, буларни фақат қувонч билан маъқуллаш даркор. Қишлоқ аҳлига тоза ичимлик сув, табиий газ, шахсий турар жой учун ер, томорқа билан таъминлаш, шахсий чорвачиликни ривожлантириш ҳам ҳукумат раҳбарларининг эътиборида турибди. Пахта яккаҳокимлиги тугатилиб, озуқа, сабзавот, мева, узум, ғалла майдонлари тобора кенгаймоқда.

Жумҳурият аҳолиси хонадонидаги шахсий чорва молларини ем-хашак билан таъминлашни яхшилаш борасидаги Ўзбекистон ССР Президенти И. А. Каримовнинг фармонини ўқиганимда турғунлик давридаги болалик хотиралари ёдимга тушди.

Агар шахсий хонадондаги чорвага ем-хашак керак бўлса қишлоқ шўроси раиси, жамоа ёки давлат хўжалиги раҳбарларига бориб мурожаат қилсангиз мушкулингиз осон кечади. Ахир бу ўтмишда хаёл эди. Ғамхўрлик яхши нарса. Бу айниқса, қадр-қимматимиз, энг яхши урф одатларимиз қайта тикланаётган бир пайтда сув ва ҳаводек зарур. Хоҳ моддий, хоҳ маънавий рағбатлантириш бўлсин инсон учун доимо керак.

Ҳукуматимиз чорвачилик ривожига жиддий эътибор бераяпти. Кишиларга бунинг учун катта имкониятлар яратилди. Лекин ҳозирги ҳар бир тийин ҳисобда турган бир пайтда табиий ўсаётган ўт-ўланлар эътибордан четда қолаётир. Бизнингча, табиий ўсиб ётган дағал хашакни исроф қилмаслик даркор. Мана, ҳозир август охирлаяпти. Қишлоқда тиғиз дамлар, жадал суратда такрорий экинлар экилаяпти. Маккажўхоризорларда ўрим қизғин. Пахтакорлар парваришни кучайтирган ҳолда йиғим-теримга ҳозирлик кўраяптилар. Ҳадемай мактаб, ҳунар-техника таълими шохобчалари, техникум ва олийгоҳ, дорилфунунларда ўқишлар бошланади. Қолган қисқа муддатдан унумли фойдаланиб, ялпи сафарбарлик эълон қилиб, ем-хашак тўплаш зарур. Ана шунда жамоа ёки давлат ва бошқа чорвачилик билан шуғулланаётган корхоналарда қишлов учун етарли миқдорда озуқа жамғарилади. Шахсий хонадонлар чорваси эҳтиёжи қондирилади.

А. ҚОРАБОЕВ.

У туғилган қишлоқни илгари Касби деб аташарди, ҳозир Тошқудуқ маҳалласи бўлган. 1941 йили таваллуд топган Жўра Юсупов Ойбек номли ўрта мактабни битиргач, Ҳамид Олимжон номидаги Қарши давлат дорилмуаллиминда таҳсил кўрди.

Жўра Юсуповнинг бутун меҳнат фаолияти Ульянов район «Ленинчи» рўзномаси билан боғлиқ. Мухбир, бўлим мудири, масъул котиб... дегандек ҳамма поғонани босиб ўтган. Мана, бир неча йилдирки, муҳаррирлик қилаяпти. Айни вақтда таҳририятимизнинг ишонган тоғларидан бири, бизни тумандаги кундалик янгиликлардан хабардор қилиб туради.

Президент фармонлари ва ижро

ИЖТИМОИЙ ҚАЛҚОН

Бозор муносабатларига ўтилиши жараёнида оғир ва мураккаб вазиятлар вужудга келмоқда. Нарх-наво борган сайин қимматлашиб, савдо дўконларининг пештахталарида кундалик эҳтиёж моллари камайиб бораяпти.

Жумҳуриятимиз Президенти И. А. Каримов қишлоқ меҳнаткашларининг турмушини яхшилаш билан боғлиқ кўплаб фармонлар чиқарди. Уларда қурилиш, ободончилик ишларини кучайтириш, маданий-маиший соҳаларга кўпроқ эътибор бериш, шахсий хўжаликларни ривожлантириш, фермер хўжаликларни ташкил этиш, аҳолини ичимлик сув, газ, уй-жой, томорқа, ер участкалари билан таъминлашни яхшилаш кўзда тутилган.

Ульянов районидаги мутасадди идоралар ва уларнинг раҳбарлари Ўзбекистон ССР Президентининг фармонларини бажариш йўлларини излаб, мавжуд имкониятлардан оқилона фойдаланмоқдалар.

Ҳали қишлоқларда турмуш даражаси ниҳоятда паст, ҳаёт кечириши оғир бўлган оилалар анчагина. Ҳатто бозордан мол сотиб олишга қурби етмайдиган, болаларини сут маҳсулотлари билан таъминлай олмайдиганлар ҳам кўпчиликни ташкил этади. Сигири йўқ хонадонлар қиммат нархда бозор ва дўконлардан сут, қатиқ сотиб олишга мажбур. Бундайларга арзон баҳода сигир сотишни йўлга қўядиган тадбиркор хўжалик раҳбарлари ҳам йўқ эмас. Ҳозиргача шу йўл билан 211 оила сигирли бўлди.

Дзержинский номли давлат хўжалиги 40 бош, «Партия XXIV съезди» — 34 бош, «Партия XX съезди» — 25 бош ғунажинни оилаларга сотди. Бундай савоб ва хайрли ишларга «Ўзбекистон комсомоли 50 йиллиги», «Москва», «Қашқадарё» давлат хўжаликлари раҳбарлари ҳам бел боғладилар.

Қишлоқ аҳолисини уй-жой ва томорқа ери билан таъминлаш ҳақида қабул қилинган фармон жойларда муваффақиятли амалга оширилаяпти. Районда ҳосилдор ерлардан 2500 гектари уй-жой қуриш, томорқа ўрнида фойдаланиш учун аҳолига ажратиб берилди. 2000 га яқин оила шундай имкониятга эга бўлди. Бу борада «III Интернационал», «Партия XX съезди», «СССР 60 йиллиги», «Ўзбекистон комсомоли 50 йиллиги» давлат хўжаликларида ибратли ишлар қилинмоқда.

Ўзбекистон ССР Президентининг қишлоқ аҳолисини дон билан таъминлашнинг қўшимча тадбирлари ҳақидаги фармонига мувофиқ жамоа ва давлат хўжаликларига 1991 йилги ҳосилдан ҳар бир қишлоқ аҳолисига камида 100 килограммдан беришга рухсат этилди.

Ғалла ҳосилини ўриб-йиғиб олиш мавсуми бошланганидан буён район бўйича 1300 оилага 215 тонна дон сотилди. Йил охиригача аҳолига яна 2785 тонна дон тарқатилади. Бундан ташқари давлат хўжаликлари омборларида 5000 тонна дон ғамлаб қўйилди. Жамғарилган дон район аҳолисини зарур бўлиб қолган тақдирда ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилишга имкон туғдиради. Дон маҳсулотларини ун қилиш учун райондаги 8 давлат хўжалигида тегирмонлар қурилган. Ҳозир уларда дон тортиш ишлари бормоқда. Яна 4 та хўжаликда тегирмон қуриш бошлаб юборилган. Йил охирига қадар улар фойдаланишга топширилади.

Район аҳолиси тобора кўпайиб бораяпти. Унинг сон жиҳатидан ўсиши, озиқ-овқат ва чорвачилик маҳсулотларини янада кўпайтиришни талаб қилади. Хўжалик раҳбарлари, ташкилот бошлиқлари биринчи навбатда Улуғ Ватан уруши, меҳнат фахрийлари чорвасини ем-хашак ва ширали озуқа билан таъминлаяптилар. Ҳозирга қадар аҳолига 9 минг тонна табиий хашак, беда пичани, маккажўхори силоси тарқатилди. Йил охиригача қишлоқ аҳолисига яна 5 минг тонна озуқа сотиш мўлжалланмоқда. Чорва молларини парваришлаётган оилаларни озуқа билан таъминлаш «Қашқадарё», «III Интернационал», «Партия XX съезди», «Партия XXIV съезди», Дзержинский номли давлат хўжаликларида яхши амалга оширилмоқда.

Ҳозирги пайтда кўпгина хонадонлар зангори оловдан унумли фойдаланишмоқда. Аҳолини суюлтирилган газ билан таъминлаш, уни вақтида етказиб бериш учун техника етишмайди. Шу сабабли ер ости қувурлари орқали келадиган табиий газ уй бекалари ишини енгиллаштиради. У баллонли газга нисбатан арзонга тушади. Район бўйича 2717 оила табиий газдан фойдаланмоқда. Бу умумий аҳолининг 16,4 фоизини ташкил қилади. 185 километр масофага ётқизилган қувурлар кўплаб хонадонга газ келтириш имконини беради. Шу йил охиригача район давлат хўжаликларида яна 127 километр масофага газ қувурлари ётқизиш кўзда тутилаяпти. Бу иш «Ўзбекистон комсомоли 50 йиллиги», «Қашқадарё» давлат хўжаликларидан ташқари қолган совхозларда бажарилиши режалаштирилмоқда.

Бозор иқтисодиёти муносабати билан бинокорлик материалларининг нархи ошиб кетди. Уй-жой қуриш, қад кўтарган иморатларнинг томини ёпиш, эшик, ром, пол ясаш учун тахта-ёғоч пиёда қолиб, отлиққа ҳам топилмаяпти. Бори ҳам қиммат. Уларга эса эҳтиёж катта. Шунинг учун ҳозирги шароитда Россияга бориш, қурилиш материаллари олиб келиш учун тегишли идоралар, ташкилотлар билан шартномалар тузиш жуда ҳам мушкул. Ишбилармон хўжалик раҳбарлари бунинг йўлини ўйлаб топдилар. Терак экилса, узоғи билан 4—5 йилда тахта-ёғоч тайёрлашни йўлга қўйиш мумкин, деган хулосага келдилар.

«Қашқадарё» давлат хўжалиги 6 гектарга, «Партия XX съезди» совхози 4 гектарга, Дзержинский номли давлат хўжалиги 3 гектар ерга терак экиб, парваришни бошлаб юборди.

Болали оналар ҳақида ўйлаш, уларнинг унумли меҳнат қилишлари учун зарур шарт-шароитлар яратиб бериш бугунги куннинг энг муҳим вазифасидир. Айниқса, фарзандлар тарбияси билан шуғулланиш, боғчаларда тарбияланаётган ўғил-қизларнинг яйраб дам олиши, жисмоний жиҳатдан бақувват ва соғлом ўсиши мактабгача тарбия муассасаларига кўп жиҳатдан боғлиқ.

Районда болалар боғчаларини бу йил яна 500 ўринга кенгайтириш режалаштирилган. Шу мақсадда район марказида, «Пахтакор» ва Дзержинский номли давлат хўжаликларида 140 ўринли, «Ўзбекистон комсомоли 50 йиллиги» давлат хўжалигида 90 ўринли болалар боғчалари қурилиши ниҳоянланмоқда. Улар йил охирига қадар фойдаланишга топширилади. Қурилишларни «Каршистрой» бирлашмасининг 9—15, «Мелиоремстрой» трестининг 29-механизациялашган кўчма колонналари бунёдкорлари амалга оширишмоқда.

Мактаблар, ҳунар-техника билим юртларида таълим-тарбия олаётган ёшлар бўш вақтларини ўйингоҳларда ўтказишни, физкультура ва спорт билан шуғулланишни, турли мусобақаларда қатнашишни, жисмоний чиниқишни орзу қилиб юрардилар. Ниҳоят улар ниятларига етишди. 10 минг томошабин сиғадиган ўйингоҳ қурилиши тугай деб қолди. У бошлангандан буён орадан унчалик кўп вақт ўтгани йўқ. Шу даврда 400 минг сўмлик монтаж ишлари бажарилди. Ўйингоҳга 1 миллион сўм атрофида маблағ ажратилган. Яна 600 минг сўмлик қурилиш-монтаж ишлари уддаланса, у тўлиқ қуриб битказилади. Томошабинлар ўтирадиган курсилар учун 110 куб метр ёғоч, тахтадан фойдаланилди.

«Каршистрой» бирлашмасининг Аслон Аъламов бошлиқ 15-механизациялашган кўчма колоннаси бунёдкорлари қурилишни сентябрь ойи охирларигача туґаллаб, фойдаланишга топширишга, сўз беришган.

Ж. ЮСУПОВ.

Яхшилар омон бўлсин!

ТОШБИБИ КЕЛИН

Бу хонадон дарвозаси ҳар тонг бир эзгу ният билан очилар. Ҳар тонг меҳр-мурувват, оқибат кўз очар бу хонадондан. Тонгнинг оқликлари даставвал шу ерда нурланар бир яхши сўздан, бир улуғ ниятдан. Шабадалар теварак-атрофдан гулларнинг энг хушбўй ҳидларини ўғирлаб бу ҳовлига сочгай. Гул атрига тўлиб кетар дунёга эзгулик улашувчи бу хонадон. Кўнгиллар яйраб кетар соф, покиза насимлар нафасидан.

Бу ҳовлида дарахтлар бўй чўзар, юксак самони кўзлаб. Дарахтларнинг барглари билан ўйнашар шабада. «Шивир-шивир» сирли суҳбати ҳаёт ҳақидаги энг гўзал қўшиқни ёдга солади. Гулларнинг энг хушбўйлари ўсар бу хонадонда. Энг оппоқ гуллар очилар бу гулзорда, оламни оқликка бурқамоқ учун.

Ҳар тонг қушлар чуғурлашиб тавофга келар бу хонадонга. Дил-дилидан қўшиқ айтар ўз тилида қушчалар. Қўшиқда меҳр куйланар, мурувват куйланар. Қушлар қанотлари қатида, қўшиқлари оҳангига сингдириб олиб кетар бу ҳовлидан эзгуликни бошқаларга ўргатмоқ учун.

Қуёш жилмайиб бош кўтарар, яхшиларнинг ёди билан. Ҳовуч-ҳовуч нур сочар қуёш эзгуликнинг, мурувватнинг азиз ва мукаррам гўшаларига. Нурларига боғлаб олар қуёш бу хонадондан яхшиликни, ўзга кулбаларга сочмоқлик учун.

Бухоро, Вобкент миноралари бўй чўзиб қарар бу ҳовлидаги садоқатни, вафони кўрмоқлик учун. Тошларда уйғонар ҳайрат ва минг йиллик сабр. Сабрдан ўсиб чиқар оқибат дарахти. Бу дарахт теграсида яшар саховат. Саховатдан нурланар қоронғилик қўйнида қолган гўшалар. Бу масканларда мангу яшар орият, софлик, покиза туйғулар.

Саждага келар турналар ҳар баҳор меҳрни соғиниб, юртни соғиниб, қалбларига эзгу сўзларни тугиб. Қанотларини силкитиб, кузда хайрлашар турналар яхши ниятлар тилаб. Ойтўра ва Ҳокима бувилар юзларига фотиҳа тортишар: «Янаги баҳорда омон-эсон кўришайлик. Биз сизни кутамиз, турналар», деб. Улуғ ниятлар йўлдош бўлар турналарга олис манзилларда, қанотлари толиққанида бардош бўлар тилаклар. Яхшиликни олиб учар турналар мағрибдан машриққа. Момоларнинг «Дунё тинч бўлсин», деган эзгу тилакларини олиб учар турналар. Турналар қанотидан тўкилиб, экилиб борар дунёда тинчлик, омонлик...

Қуёшдан, ҳатто тонгдан аввал уйғонар Тошбиби келин. У билан ҳовлида файз-футр, барака, поклик уйғонар. Чиннидай қилиб супурар ичкари, ташқари ҳовлиларни. Емиш берар говмишларга, силаб-сийпалаб эркалаб, соғиб олар говмишлардан энг оппоқ тонги насибани. Бир челак сутни қозонга солиб қайнатар. Момоларнинг юз-қўлига деб иссиққина сув тайёрлаб, улар ётган уйнинг эшиги олдига қўйиб кетар...

Пишган меваларни териб, салқин уйга ёйиб қўяр ишдан келиб қишга атаб шарбат тайёрлайман дея. Товуқларга дон, қушларга насиба улашар. Дастурхон ёяр, яхши ниятлар тилаб сўрининг устига қўшқават кўрпачалар тўшар хонтахтанинг атрофига. Даставвал қанд қўяр, дастурхонга ирим қилиб. Сут чой пиширар, шопириб-шопириб. Ёстиқдоши, тўртала ўғли турар бирин-кетин. Қувалашиб ўйнар ўғиллари бир-бирига ҳазиллашиб, чиннидек пок-покиза ҳовлида баҳри диллари очилиб.

Баҳри дили очилиб ҳаётидан мамнун жилмаяр умр йўлдоши Ғайбулла ака. Болаларини атрофига олиб, молларга йўнғичқа, ўт ўрар хўжайини.

Тошбиби келин Ойтўра момога салом берар эгилиб. Момонинг кўзлари кўрмасада қалби билан ҳис қилар келинининг эгилиб салом берганини, кўнгли кўтарилар ҳурматдан, иззатдан, дили яйраб кетар эъзоздан. Яратганга шукр қилар шундай келин ато этганга. Кўзлари ожиз момони юрагига кирар Тошбиби келин, тилагида, ширин армонларига кирар оқила аёл. Эринмас, ихлос билан юмушларини бажарар момони келин. Кирларини ювар, чўмилтириб, сочларини тарар Тошбиби келин. Маҳаллада тўй-маърака бўлса авайлабгина қўлидан ушлаб олиб борар Тошбиби келин.

Ойтўра момо — унинг қайнонаси эмас, йўқ, йўқ янглишдингиз, онаси ҳам эмас. Турмуш ўртоғи Ғайбулла Сафаровнинг аммаси. Босмачиларга қарши кураш даврида Ойтўра момонинг умр йўлдоши бедарак йўқолган. Бедарак йўқолган инсоннинг йўлларига тикилатикила кўзлари сўқир бўлиб қолди момонинг. Орзулари ишончга айланмай 87 баҳорни қаршилади у. Ҳали умидлари тирик момони, тиқ этса йўл қарайди, азиз инсонни кутиб. Тошбиби келин унинг дардларига шерик, орзуларига ҳамроҳ. Мана ҳозир ҳам дастурхонга етаклаб келди авайлабгина момони. Иссиққина чой узатди тавозе билан, кеча ёпган ширмой кулчалардан қўйди олдига. Сут чой олиб келиш учун ошхонага йўл олди.

— Келингинамдан айланай, кўп яшанг, — саломига алик олиб уни алқай бошлади Ҳокима буви, — қачон тура қолдингиз? Шунча ишни бир ўзингиз қилибсиз-да. Уйғотмайсизми бизни.

Йўқ-йўқ, Ҳокима буви ҳам Тошбиби келиннинг қайнонаси эмас. Онахон Тошбиби келиннинг қайин оталарини синглиси Ҳокима Бозоровадир. Пайғамбар ёшига етганларига ҳам бу йил 10 йилдан ошди момонинг. Аммо ҳали тетик, кўзлари тийран боқади одамга, чунки ҳаётдан мамнун. Ҳокима буви ҳам Ойтўра момодек шукр қилиб яшайди, шундай келини борлигига.

Бу онахон ҳам ҳаётнинг қанча оғир-енгилликларини бошидан ўтказди. Не-не умидлар билан дунёга келган болалари бир ҳафта турмай нобуд бўлаверди. Чўғдек бешикларни — фарзандлари бир бор тўйиб ухламаган қуруқ бешикларни қучоқлаб тим қора сочлари оқарди. Қариди.

Ниятинг қутлуғ бўлса, бахт бир эшикдан бўлмаса иккинчисидан кириб келаркан. Акасининг келини яхши чиқди. Онахонни амма деб эмас, «онажон» деб эъзозлади. Уйининг тўридан, қалбининг қўридан жой берди унга. Болаларига ҳам бувижонинг деб ўргатди. Меҳр-мурувват, саховат бор жойда эзгулик, яхшилик, покизалик камолга етаркан. Тўрт ўғил кўрди Тошбиби келин. Тўрт ўғилни апашлаб-папашлаб катта қилдилар Ойтўра момо билан Ҳокима бувилар.

Рўзғорнинг катта-кичик берди-олдисидан тортиб, пул-мол-ҳол ихтиёрини улуғимиз деб Ойтўра момонинг ихтиёрига топширди Тошбиби келин. Бирор юмуш бошлашдан олдин момоларга маслаҳат солди, улардан оқ фотиҳа олгач иш юритди. Келин бўлиб қутлуғ хонадонга қадам қўйгандан то шу кунгача уларнинг йўриғидан чиқмади. Сиз каломи сенга юз бурмади. Биринчи маошига иккала момога бошдан оёқ сарпо кийдирди. Уларнинг кўзларидаги қувонч Тошбиби келиннинг юрагига кўчди. Ҳозиргача у маошини олиб келиб онахонлар олдига қўяди. Эри Ғайбулла ака ҳам кейин-кейин бу одатга кўникди. Хотинининг саховатли қалбига қойил қолди. Унга эргашди. Аҳилликда, ҳамжиҳатликда гап кўп экан. Барака кирар экан, пул бир қўлда турса. Данғиллама участка қуришди, машина олишди. Мол-ҳол дегандек. Рўзғорлари бут, бир нарса сўраб бировга чиққан кунини эсламайди Тошбиби келин.

...Оила аъзолари дастурхон атрофига тўпланишди. Мазза қилиб қаймоқ қўшилган сутли чой ичишди. Ўзларининг томорқаларида етиштирилган ҳусайни узумдан тановул қилишди. Ойтўра момо юртга тинч-омонлик, одамларга меҳр-оқибат, дастурхонга барака, ёшларга умр, қариларга имон тилаб дуо қилди. Ҳамма юзига фотиҳа тортди. Тошбиби келин тезда ишларни саранжомлаб кийиниб чиқди. Эри Ғайбулла Сафаров уни ўзининг шахсий машинасида дарвоза олдида кутиб турарди. Бир зумда машина Султон Жўра қишлоқ Шўросининг маъмурий биноси олдига келиб тўхтади. Тошбиби келин Ғайбулла акага оқ йўл тилаб жилмайиб хайрлашди. Ҳали ишхонага ҳеч ким келмаган экан, қоровул чолга салом бериб, пештоқида «қишлоқ Шўроси раиси» деб ёзилган эшикни очиб хонага кирди. Халқ тўкинлиги, эл-юрт осойишталигини таъминлаш ниятида ҳам катта идора раҳбари, ҳам халқ ноиби сифатида иш бошлади.

Биз ҳикоя қилаётган бу олижаноб аёл — Бухоро вилояти Шофиркон ноҳиясидаги Султон Жўра қишлоқ Шўроси раисаси Тошбиби Самиева. У бошқараётган қишлоқ Шўроси ҳудудидаги Бобур номли жамоа хўжалиги ҳар томонлама ривож топган, сердаромад ва илғор саналади ноҳияда. Бунда Т. Самиеванинг ҳам хизмати катта. Унинг жўшқин меҳнат фаолияти ҳақида кейинроқ мулоҳаза юритамиз. Ҳозир унинг оилавий ҳаёти, сахий, саховатли қалбини қоғозга туширишга ҳаракат қилдик.

Шундай оқибатли, олижаноб, меҳрибон, жамоатчи, ишбилармон, тадбиркор аёлларимиз бор экан, юзимиз ерга қарамайди.

Амина ҚОДИРОВА.

Халқ соғлиғи — эл бойлиги. Мамлакатимиз иқтисодий тангликни бошидан ўтказаётган шу кунларда халқ соғлиғини муҳофаза этиш муҳим муаммолардан биридир. Бу борада Жалолқудуқ районидаги Т. Тошматов номли жамоа хўжалигида ибратли ишлар амалга оширилмоқда. Абу Али ибн Сино номли қишлоқ врачлик амбулаториясининг ишбилармон шифокорлари хўжалик ҳудудида истиқомат қилувчи 8640 нафар аҳолига намунали тиббий хизмат кўрсатмоқдалар.

СУРАТДА: тажрибали ҳаким Рустамжон Мадраҳимов ва ҳамшира Муҳаббат Омоновалар биринчи тиббий ёрдамга шошилмоқдалар.

Т. ҲАМРОҚУЛОВ олган сурат.

Абдувоит УСАНОВ

Бевақт ўлим Ўзбекистон қишлоқ хўжалигининг таниқли ва моҳир ташкилотчиларидан бири — Жиззах вилоятидаги «Бахмал» тажриба-намуна давлат хўжалигининг директори, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган қишлоқ хўжалиги ходими Абдувоит Усановни орамиздан олиб кетди.

Абдувоит Усанов 1928 йилда ҳозирги Бахмал районининг Қарапчи қишлоғида туғилди. Оғир уруш йиллари унга ўн тўрт ёшидан қишлоқ хўжалигида ишлашни тақозо этди. 1942 йилда колхозда дала ҳисобчиси бўлиб иш бошлаган А. Усанов катта ва мураккаб ҳаёт йўлини босиб ўтди: қишлоқ Советида котиб, совхозда агроном, бўлим бошқарувчиси бўлди. Унинг катта ташкилотчилик қобилияти, қишлоқ хўжалиги муаммоларини чуқур тушуниш, билиш маҳорати у айниқса, кўп тармоқли «Бахмал» совхозида директор бўлиб ишлаган йилларида яққол намоён бўлди.

Абдувоит Усанов «Бахмал» совхозига 25 йил узлуксиз раҳбарлик қилди. Асосан ғаллачиликка ихтисослашган совхоз бу йилларда қишлоқ хўжалик билим — ларини ҳаётга кенг жорий этган йирик чорвачилик хўжалигига айланди. Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик фанлар академияси Ўрта Осиё бўлимининг (эндиликда Ўзбекистон Қишлоқ хўжалик фанлари академияси) таянч-намуна хўжалигига айланди. «Бахмал» таянч-намуна хўжалигида Ўзбекистонда чорвачиликни илмий асосларда ривожлантириш, фан ютуқларини ҳаётга дадил татбиқ этиш, қорамоллар зотини яхшилашда сезиларли ишлар қилинди. Америка Қўшма Штатларидан келтирилган «Санта гертруда» зотли қорамолларни Ўзбекистон иқлимига мослаштиришда Абдувоит Усанов катта жонбозлик ва қатъийлик кўрсатди. Натижада бугун бир тоннадан ошириб тош босадиган зотдор қорамоллар «Бахмал» совхози чорвадорларининг катта кашфиёти бўлиб қолди.

Абдувоит Усанов айни пайтда жумҳурият, вилоят ва район қишлоқ хўжалигида самарали иш олиб бораётган жуда кўплаб кадрларнинг устози ҳам бўлиб танилди. А. Усановнинг кўп йиллик ва самарали меҳнати, Ўзбекистонда қишлоқ хўжалиги тараққиёти йўлидаги жонбозлиги муносиб тақдирланди. У Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган қишлоқ хўжалик ходими унвонига сазовор бўлди. Октябрь революцияси, Меҳнат Қизил Байроқ орденлари ва медаллар билан мукофотланди.

Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги тараққиётига муносиб ҳисса қўшган, фан омилларини ҳаётга жорий этишда жонбозлик кўрсатган, қишлоқ хўжалигининг моҳир ва ташкилотчи раҳбари бўлиб танилган Абдувоит Усановнинг номи уни билганлар қалбида яшайди.

Ўзбекистон Қишлоқ хўжалиги вазирлиги, Ўзбекистон Қишлоқ хўжалиги фанлари академияси.

УМИД

Самарқанд вилоятининг Иштихон райони ҳудудидаги Зарбанд тоғи этакларида булоқлар қишин-ёзин қайнаб ётади. Ўша булоқлар оқимининг интиҳосида — Бешбола қишлоғида яна бир булоқ кўз очди. Бу ёш ижодкор Орифжондир. У ўн бешинчи баҳорини қаршилаяпти. Унинг шеърларида ёшликнинг бетакрор манзаралари, болаликнинг хуш лаҳзалари чизилади. Булар ёш ижодкорнинг келажагига умид уйғотади.

ОЛМА

Холмирза билан Турди,
Олмани талашарди.
Уларга танбеҳ бериб,
Жим юринглар дедим мен.
Уй-уйига жўнатиб,
Олмасини едим мен.

ШАҲАРЛИК ДЎСТИМ

Шаҳарлик дўстим,
Келди қишлоққа.
Саёҳат қилиб,
Чиқдик биз тоққа.
Дўстим шунда дер,
— Зўр экан бу ёқ.
Ачинарлиси
Йўқдир музқаймоқ.

КЕНГУРУНИНГ СЎЗИ

— Саёҳатга кетяпман,
Дам олиш-чун Ялтага.
Нима қилайин, болам
Сиғмаяпти «халта»га?

Ориф ТЎХТАШЕВ.

ТАЛАБАЛАРГА МАДАД

«Совпластитал» Совет — Италия қўшма корхонаси ҳар бири 200 сўмдан йигирмата махсус стипендия белгилади. Ўзбекистон учун долзарб муаммоларнинг бири — қуёш энергиясидан фойдаланиш масалалари билан шуғулланадиган Тошкент олий ўқув юртларининг талабалари бу пулни давлат стипендияларига қўшимча тарзда оладилар.

— Хорижий хизмат сафарларимдан бирида қуёш энергиясини қўллаш тизимини яратган голландиялик олимларнинг қизиқарли ғоялари билан танишиб чиқдим. Ердан оқилона фойдаланишга доир илмий таклифлар ҳам қизиқарли эди, — дейди «Совпластитал» бош директори А. Мелькумов, — ўзбекистонлик ёш олимларнинг шунга ўхшаш ишланмаларидан қуёшли ўлкамизда ҳам кенг кўламда фойдаланиш мумкин. Бу ишланмалар энергиянинг қўшимча манбаларини вужудга келтириш, жумҳурият аҳолисини таъминлаш ҳамда хорижий мамлакатларга юбориш мақсадида сабзавотлардан йил бўйи ҳосил етиштириш ва гул парваришлашнинг маълум бир тизимини яратиш имконини берган бўлур эди. Бундай тизим Голландияда кенг амалга оширилмоқда. Корхонамизнинг махсус стипендиялари ана шу мураккаб муаммони ҳал этишга киришадиган талабаларга берилади.

Бу Совет—Италия корхонасининг фаолиятида меҳр-мурувват тадбирлари анъанага айланди. У жумҳуриятимизнинг турли хил хайрия жамғармаларига фаол ёрдам кўрсатиб келмоқда.

Н. ПОЛЯНСКАЯ, ЎзТАГ мухбири.

Реклама ва эълонлар

СССР ЖАМҒАРМАЛАР БАНКИ

КЎПАЙТИРИЛГАН ФОИЗ?—БУ ҲАҚИҚАТ!

ЯГОНА ЙЎЛИ: СССР ЖАМҒАРМА БАНКИДА МУДДАТЛИ ОМОНАТ ОЧИНГ!

Омонатнинг бу турига тўланадиган даромад жамғармангизни сақланиш муддатига боғлиқдир:

1 йилдан 3 йилгача—йилига 5 ФОИЗДАН;
3 йилдан 5 йилгача—йилига 7 ФОИЗДАН;

5 йилдан ортиқ муддат учун йилига 9 ФОИЗДАН ДАРОМАД ТЎЛАНАДИ.

Агар Сиз омонатингизни ўзингиз белгилаган муддатдан олдинроқ талаб қилиб оладиган бўлсангиз, бунда Сизга йилига 2 фоиз ҳисобидан даромад тўланади.

Агар омонатингиз белгиланган муддатдан кўпроқ сақланадиган бўлса, шартлашилган бутун сақланган муддатга Сизнинг жамғармангизга қўшиб ёзилиб турилади.

Омонатчи ўзи қўйган жамғармасининг қолдиғига қўшиб ҳисобланган фоизларни олиш ҳуқуқига эгадир, яъни 1 йилдан 3 йилгача бўлган муддатга қўйилган омонат учун тўланадиган фоизлар 1 йил ўтгандан сўнг тўлана бошланади ва худди шунингдек, 2 ва 3 йилдан сўнг ҳам; 3 йилдан 5 йилгача муддатга қўйилган омонат учун эса, 3, 4 ва 5 йил ўтгандан сўнг, 5 йил муддатдан юқори бўлган муддатга қўйилган омонат учун 5 йил ўтгандан сўнг фоизларни олишга ҳақлидирлар.

СССР ЖАМҒАРМА БАНКИ — СИЗНИНГ ХИЗМАТИНГИЗДА!

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКА ЖАМҒАРМАЛАР БАНКИ.

Ўзбекистон ССР Халқ таълими вазирлиги
ТОШКЕНТ ШАҲАР ХАЛҚ ТАЪЛИМИ БОШ БОШҚАРМАСИ
«ГЛАВТАШКЕНТСТРОЙ» нинг тажрибавий ҳажмли-блокли уйсозлик комбинати қошидаги
5-ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
1991—1992 ўқув йилига

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Билим юрти Тошкент шаҳридаги қурилишларда ишлаш учун қуйидаги ихтисослар бўйича малакали ишчи кадрларни тайёрлайди: бўёқчи-сувоқчи, қурилиш дурадгори, электр пайвандчи, сувоқчи-пардозловчи-қошинловчи, ғишт терувчи.

Билим юртига 6 ва 10 ойлик гуруҳларда ўқиш учун Совет Армияси сафида ҳарбий хизматни ўтаб қайтган ўрта маълумотлилар қабул қилинади.

3 йиллик гуруҳларга эса 9-синфни битирганлар қабул қилинади.

ЎҚИШ ДАВРИ — УЗЛУКСИЗ МЕҲНАТ ФАОЛИЯТИГА ҚЎШИБ ҲИСОБЛАНАДИ.

Билим юртида 3 йил ўқиб битирганларга ўрта маълумот тўғрисида аттестат, диплом ва эгаллаган касби бўйича малака разряди берилади, 6 ой ва 10 ой ўқиганларга эгаллаган ихтисоси бўйича диплом ва малака разряди берилади.

Ўқувчилар ишлаб чиқариш практикасини «ГЛАВТАШКЕНТСТРОЙ»нинг қурилиш объектларида ўтказадилар. Ишлаб чиқариш практикаси даврида ўқувчиларга ишлаб топган меҳнат ҳақининг 50 фоизи тўланади. Ҳар ойда 6 ой ўқийдиган гуруҳларнинг ўқувчиларига 160 сўмдан, 10 ой ўқийдиган гуруҳларнинг ўқувчиларига эса 80 сўмдан, 3 йил ўқийдиган гуруҳларнинг ўқувчиларига 40 сўмдан нафақа берилади.

3 йиллик гуруҳларда ўқийдиган ўқувчилар бепул кийим-бош, ҳар куни овқат билан таъминланадилар.

МАШҒУЛОТЛАР — ЎЗБЕК ВА РУС ТИЛЛАРИДА ОЛИБ БОРИЛАДИ.

Билим юртини имтиёзли диплом билан битирганлар ўрта ва олий ўқув юртларига йўлланма билан ўқишга юбориладилар.

БИЛИМ ЮРТИДА БАДИИЙ ҲАВАСКОРЛИК, НАҚШ ТЎГАРАКЛАРИ ВА СПОРТ СЕКЦИЯЛАРИ МАВЖУД.

Бошқа шаҳардан келганларга ётоқхона берилади.

ЎҚИШГА КИРУВЧИЛАР ҚУЙИДАГИ ҲУЖЖАТЛАРНИ тақдим этишлари лозим; директор номига ариза, маълумоти тўғрисида гувоҳнома (асли), тавсифнома, яшаш жойидан ва соғлиғи ҳақида маълумотномалар, 6 дона сурат (3×4 см.).

Билим юрти манзилгоҳи: Тошкент шаҳри, Ленин райони, Астрахань кўчаси, 12-уй, 5-ўрта ҳунар-техника билим юрти (66, 161, 55-автобусларнинг «57-мактаб»; 22-автобуснинг «Дегтярев кўчаси»; 5, 26-трамвайларнинг «Восток» кинотеатри; 1-трамвайнинг «Дегтярев кўчаси» бекатлари).

ТЕЛЕФОНЛАР: 91-26-47, 91-29-50.

«ГЛАВТАШКЕНТСТРОЙ»НИНГ ТАЖРИБАВИЙ ҲАЖМЛИ-БЛОКЛИ УЙСОЗЛИК КОМБИНАТИ. «СОЮЗРЕКЛАМА» БУТУНИТТИФОҚ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН РЕКЛАМА ИШЛАБ ЧИҚАРИШ КОРХОНАСИ.

СПОРТ

✦ ФУТБОЛ

Мамлакат биринчилигининг қуйи гуруҳларида мусобақалар давом этмоқда. Биринчи гуруҳда бўлиб ўтган навбатдаги учрашувлар жумҳуриятимизнинг иккала вакилига ҳам муваффақият келтирди. Наманганнинг «Навбаҳор» жамоаси ўз майдонида Сухуми динамочиларини қабул қилиб, меҳмонлар дарвозасига жавобсиз тўртта тўп йўллади. Фарғонанинг «Нефтяник» жамоаси эса бокулик клубдошларини 1:0 ҳисобида мағлубиятга учратди.

* * *

Иккинчи гуруҳнинг Ўрта Осиё минтақасида Тошкентнинг «Трактор» жамоаси пешқадамлик қилмоқда. Пойтахт футболчилари 31 учрашувдан сўнг 46 очко жамғариб, рақибларидан анча олдинда бормоқдалар. Шуни айтиш кифояки, иккинчи ва учинчи ўринларда мустаҳкам жойлашиб олган «Хўжанд» ва «Умид» жамоалари пешқадамдан тўрт очко орқада боришмоқда.

* * *

ВЛКСМ Марказий Қўмитасининг «Ёшлик» соврини учун бу йилги мусобақалар Ростов вилоятининг Новочеркасск шаҳрида ўтказилди. Финал баҳсларида Москва, Украина, Россия Федерацияси, Белоруссия, Озарбайжон ва Ўзбекистон терма жамоалари қатнашдилар.

Улар ўртасида жумҳуриятимиз ёшлари, айниқса, яхши ўйин кўрсатишди. Улар қаторасига тўрт ғалабани қўлга киритдилар, яъни ғолибликка асосий даъвогарлар Украина, Москва, Россия Федерацияси ва Озарбайжон футболчиларини енгдилар. Бу уларнинг Белоруссия терма жамоаси билан бўладиган сўнгги учрашув натижасидан қатъий назар биринчи ўринни олишларини таъминлади.

Кези келганда эслатиб қўйишимиз зарурки, ҳамюртларимиз бундан 26 йил муқаддам мазкур мусобақаларда ғолиб бўлган эдилар. Ўшанда уларга Ўзбекистонда хизмат кўрсатган тренерлар С. Арутюнов билан Л. Берлинлар раҳбарлик қилгандилар.

✦ ШАХМАТ

Жаҳон биринчилиги учун даъвогарларнинг нимчорак баҳслари ниҳоясига етди. Унда Ер юзининг энг кучли саккиз шахматчиси иштирок этди. Голландиялик Ян Тимман билан швейцариялик Виктор Корчной, мамлакатимизнинг икки вакили Артур Юсупов билан Василий Иванчук, собиқ жаҳон чемпиони Анатолий Карпов билан ҳиндистонлик Висванатхан Ананд, англиялик Найжел Шорт билан минсклик Борис Гельфанд баҳсларида биринчи шахматчилар ғалаба қозонишди.

Уч матчда ғолиб асосий учрашувлардан сўнг аниқланди. Фақат бир баҳсда, яъни А. Юсупов билан В. Иванчук ўртасида бўлиб ўтган матчда ғолибни аниқлаш учун қўшимча икки партия белгилашга тўғри келди. Уларни 1,5:0,5 ҳисобида ўз фойдасига якунлаган москвалик гроссмейстер Артур Юсуповнинг омади келди.

Шундай қилиб, ярим финал баҳсларида мамлакатимизнинг икки вакили қатнашади.

Муҳаррир Н. ЁҚУБОВ.

Ойнаи жаҳонда

27 АВГУСТ, СЕШАНБА

СОВЕТ КИНОСИ КУНИ

● ЎзТВ I

8.00 «АХБОРОТ».
8.25 «Соғлом бўлай десангиз».
8.35 Такрорий фильмлар экрани. «МАШИНА ОЙНАСИДАГИ ШАЙТОНВАЧЧА». Бадиий фильм («Озарбайжонфильм»).
10.00 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «ТЕЛЕЖАРИДА».

* * *

18.00 ЯНГИЛИКЛАР.
18.10 «Ужар Мурод». Мультфильм.
18.20 «Дала юмушлари».
18.50 «Ёшлик оқшоми».
19.30 «АХБОРОТ» (рус тилида).
19.50 «Насиба». Фильм-концерт («Ўзбектелефильм»).
20.30 Москва. «ВРЕМЯ».
21.10 «Спортлото».
21.15 Ўзбек классик куйларидан концерт.
22.00 «АХБОРОТ».
22.25 «КИНО... КИНО... КИНО...». Совет киноси кунига бағишланади.
23.25 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

«ТОШКЕНТ» СТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ

18.05 «МИРИШКОРЛАР».
18.45 «Ҳамма гап шляпада». Мультфильм.
19.00 «ЛАҲЗА». Хабарлар.
19.10 «Шаҳар юмушлари».
19.30 «Шаҳризоданинг саволлари».
20.30 Москва. «ВРЕМЯ».
21.10 Спорт кинопанорамаси.
22.10 «Кадрда ва кадр ортидан».

● МТ I

6.00 «ТОНГ».
8.30 «СОВУҚ УЙ». Телевизион бадиий фильм премьераси. 6-серия.
9.25 «БОШҚА БИРОР КИШИ МЕНГА БУНЧАЛИК БАХТ АТО ҚИЛМАГАН БЎЛАРДИ». А. Г. Достоевская хотиралари асосида фильм-концерт.
10.30 БОЛАЛАР СОАТИ (француз тили дарси билан).
11.30 ТСН.
11.45 Долзарб репортаж.
12.00 «МАППЕТ-ШОУ». Кўп серияли телевизион қўғирчоқ фильм-концерт. 21 ва 22-сериялар.

* * *

13.45 «Телемикст».
14.30 ТСН.
14.45 «МАСХАРАБОЗНИ КУЛДИРИНГ». Телевизион бадиий фильм. 1-серия (А. Довженко номли киностудия).
15.50 «ҚИЗИҚУВЧИЛАР ОЛАМИ».
16.05 Халқ хори ижро этади.
16.15 Болалар учун фильм. «КАПИТАН НЕМО». 1-серия (Одесса киностудияси).
17.30 «АЛИФБО РАСМЛАРДА». Телефильм премьераси (Давлат телерадиоси ва «Панорама» студияси).
18.00 ТСН.
18.15 «ПРАВДА КЎЧАСИ».
19.00 «Полиция эртаги», «Фимка». Мультфильмлар премьераси.
19.30 «СОВУҚ УЙ». Телевизион бадиий фильм премьераси. 6-серия.
20.30 «ВРЕМЯ».
21.10 «КИНОПАНОРАМА».
22.25 ТСН. Халқаро воқеаларга бағишланган сон.
22.40 МТ экранида биринчи марта. «АБЛАҲ». Бадиий фильм («Озарбайжонфильм»).
00.15 Енгил атлетика. Жаҳон чемпионати. Японияда кўрсатилади.
00.45 «СОВУҚ УЙ». Телевизион бадиий фильм премьераси. 6-серия.

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ»
(«Сельская правда»)
Газета Центрального Комитета Компартии Узбекистана
Выходит на узбекском языке.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700083, ТОШКЕНТ, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР: Муҳаррир ўринбосарлари —33-44-43, 32-56-21, 33-16-27, 32-54-41, Масъул котиб — 33-09-93, 32-56-26. Масъул котиб ўринбосарлари — 32-56-25, 32-54-48, 32-54-47. Партия турмуши бўлими— 33-54-33, 32-56-22. Совет қурилиши бўлими —32-56-34. Деҳқончилик бўлими — 32-56-35, 32-54-51. Чорвачилик бўлими —32-56-33. Қишлоқ қурилиши бўлими —32-54-44. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими — 33-54-33. 32-56-36, Ахборот ва спорт бўлими — 32-54-46, 32-56-39. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 32-54-52. Безатиш бўлими—32-58-79. Эълонлар бўлими — 33-81-42.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. 700.000 Тошкент шаҳри. Ленинград кўчаси, 32. Нашр кўрсаткичи— 64.602, 68.753 нусхада чоп этилади. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Босишга топшириш вақти 21.00. Босишга топширилди 23.55. Буюртма № 5816.